

**К
А
Л
Е
Н
Д
А
Р**

**Календар
Знаменні і пам'ятні дати
Одещини**

2024

Департамент культури, національностей, релігій та охорони
об'єктів культурної спадщини
Одеської обласної державної адміністрації

Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
імені М. С. Грушевського

Відділ краєзнавчої літератури і бібліографії

КАЛЕНДАР

Знаменні і пам'ятні дати Одещини

2024 рік

Одеса – 2023

УДК 050.9(477.74)(059)
3-70

ЗНАМЕННІ і пам'ятні дати Одещини. 2024 рік [Текст] : календар / Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одес. облдержадмін., Одес. обл. універс. наук. б-ка імені М. С. Грушевського, Від. краєзнав. літ. і бібліогр. ; [підгот. Т. О. Андросова ; допов. матеріалу: К. Г. Черненко, О. М. Ласкевич ; комп'ют. набір К. Г. Черненко ; ред., верстка, обклад. О. М. Ласкевич; відп. за вип. О. А. Булгакова]. – Одеса, 2023. – 56 с. ; 15x21. – 10 прим.: б. ц.

Видання призначено на допомогу бібліотечним працівникам в підготовці заходів до відзначення знаменних дат Одещини у 2024 році, а також краєзнавцям, науковцям, усім, хто цікавиться історією краю.

© ООУНБ ім. М. Грушевського, 2023

Зам. № 47 від 30.10.2023 р.
Тираж 10 прим.

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ 2024 РОКУ

СІЧЕНЬ

1

85 років від дня народження **Дмитра Панасовича БУХАНЕНКА** (1939-2008), прозаїка. Заслужений працівник культури України. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України, членом Національної спілки журналістів України, директором Всеукраїнського державного видавництва «Маяк» (з 1998 р.). Автор книжок «А над тайфуном зорі», «Катакомби ведуть до моря», «Катакомб з моря не видно», «Привиди джунглів». Народився в с. Білка (нині – Іванівської сільської громади Березівського району).

* * *

25 років від дня відкриття (1999) Одеського музею нумізматики.

5

95 років від дня народження **Бориса Яковича РЕЗНИКА** (1929-1997), академіка Національної академії медичних наук України, доктора медичних наук, професора, директора Одеського дитячого лікувально-діагностичного центру, двічі лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки (1979, 1997). Народився в с. Холодна Балка (нині – Біляївської міської громади Одеського району).

95 років від дня народження **Василя Васильовича ФАЩЕНКА** (1929-1999), критика, літературознавця, доктора філологічних наук, професора. Лауреат Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1985) за літературно-критичні праці «У глибинах людського буття», «Характери і ситуації»; премії ім. О. Білецького (1986) за статті «Характери та обставини», «Человек. Личность. Характер»; премії журналу «Дружба народів» (1973) за статтю «Новелла из полуфабрикатов»; премії «Литературной газеты» (1974) за статтю «Но непременно действующие». Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України з 1966 р.

7

110 років від дня народження **Івана Петровича ГАЙДАЄНКА** (1914-1994), прозаїка, публіциста. Був членом Національної спілки письменників України. Протягом багатьох років очолював Одеську обласну організацію Національної спілки письменників України. Засновник громадської організації «Одеська обласна рада миру». Автор книжок «О тех, кто в море», «Два берега» (1952), «Капитаны, капитаны» (1976) та інших.

90 років від дня народження **Музи Миколаївни КРИЖАНІВСЬКОЇ** (1934-?), заслуженого працівника культури України, художника-бутафора. Служила в Одеському академічному українському музично-драматичному театрі імені В. Василька з 1962 р. протягом чотирьох десятиліть.

80 років від дня народження (1944) **Івана Георгійовича НСНОВА**, письменника, журналіста, перекладача. Заслужений журналіст України (1996), кандидат політичних наук (1997). У 2002-2014 рр. – головний редактор газети «Одеські вісті», водночас – доцент кафедри філософії та соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. Працював на радіо, телебаченні. Автор книг «Попечитель» (про І. М. Інзова, піклувальника болгар) та «Цена хлеба» (про побут та звичаї туркмен, а також гагаузів й болгар, які мають спільне коріння). Народився в Ізмаїлі.

10

80 років від дня народження **Василя Васильовича ЯКОВЦЯ** (1944-2006), народного артиста України. Служив в Одеському академічному українському музично-драматичному театрі імені В. Василька з 1970 р. по 2006 р.

13

175 років від дня народження **Олександра Івановича ЗАГОРОВСЬКОГО** (1849-1919), українського правознавця, видатного представника одеської школи права, доктора цивільного права (1884), професора (1904). Викладав в Одеському університеті (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) з 1892 р., заслужений професор кафедри цивільного права та судочинства (з 1904 р.), водночас декан (1908), в. о. декана (1909-1910) юридичного факультету. Досліджував проблеми цивільного та сімейного права, цивільного процесу. Основна праця вченого «Курс сімейного права» не втратила актуальність і сьогодні.

19

130 років від дня народження **Марка Степановича ТЕРЕЩЕНКА** (1894-1982), українського актора, режисера театру та кіно, педагога. Заслужений артист (1930). Перший художній керівник Одеської української Держдрами (нині – Одеський академічний музично-драматичний театр імені В. Василька) (1925-1926). Працював на Одеській та Київській кіностудіях. Крайні режисерські роботи в кіно: «Микола Джеря» (за І. Нечум-Левицьким) (1927), «Навздогін за долею», «Дорогою ціною» (за М. Коцюбинським) (1957).

21

135 років від дня народження **Георгія Йосиповича ПОТАПЕНКА** (1889-1982), ботаніка, професора Одеського державного університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Вивчав генезис флори одеських пересипів, геоботанічні закономірності розвитку лиманів всього Північного Причорномор'я, перспективи господарського використання цих районів. Народився в Одесі.

22

145 років від дня народження **Бориса Сергійовича ГЛАГОЛІНА (ГУСЄВА)** (1879-1948), українського актора, режисера театру та кіно, викладача, драматурга. Заслужений артист (1922). Брав участь в організації одеських театрів, зокрема Одеської української Держдрами (нині – Одеський академічний музично-драматичний театр імені В. Василька), де був постановником першої вистави «Полум'ярі» (7 листопада 1925 р.). Сценарист та режисер фільму «Знову на землі» (Одеська кінофабрика, 1921 (виконавець ролі Христа)).

23

105 років від дня народження **Євгена Федоровича БАНДУРЕНКА (Бондаренка)** (1919-1972), поета. В 1946-1954 роках очолював Одеську обласну організацію Національної спілки письменників України, Автор поетичних збірок «Мечі і струни» (1945), «Південна сторона» (1953), «Усміхнімось, друзі» (1959) та інших.

25

150 років від дня народження **Еммануїла Яковича НЕМИРОВСЬКОГО** (1874-1929), українського правознавця, видатного представника одеської школи права, магістра кримінального права (1908), професора (1917). Закінчив юридичний факультет Одеського університету (1896) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Працював в цьому університеті: приват доцент (1906), професор (1917), декан юридичного ф-ту (1920). Після реорганізації вищої школи – професор та декан адміністративно-консультативного (згодом юридичного) факультету Одеського інституту народного господарства (1921-1929) (нині – Одеський національний економічний університет). Вченому належить значний внесок у розвиток кримінального права і процесу. Для його праць були характерні новаторське поставлення проблем і чітко аргументована позиція з дискусійних питань юридичної науки.

100 років від дня народження **Івана Івановича РЯДЧЕНКА** (1924-1997), поета, прозаїка, драматурга. Був головним редактором Одеської кіностудії (1952-1956). Протягом 1954-1956 рр. та 1970-1984 рр. очолював Одеську обласну організацію Національної спілки письменників України, був членом з 1950 р. Автор поетичних збірок «Знамя над ратушей» (1949), «Дороги мира» (1950), «Наперекор войне» (1952) та інших, повістей та романів «Приглашение в ад», «Одна на всех» та інші. Народився в Одесі.

* * *

130 років від дня відкриття (1894) Одеського стаціонарного цирку коштом **Вільгельма Івановича Санценбахера** по вулиці Коблівській, 25 («Залізний цирк Санценбахера»). Це був проект інженера **А. Гельдфанда**. Перші гастролі відбулися за участі церковної трупи братів Ферроні.

28

35 років тому (1989) було відкрито Одеський муніципальний музей особистих колекцій імені О. В. Блещунова.

ЛЮТИЙ

1

140 років від дня народження **Антонія Васильовича ФЛОРОВСЬКОГО** (1884-1968), ученого-славіста, історика, публіциста, професора. Закінчив історико-філологічний факультет Одеського університету (1903-1908) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). З 1916 року – професор кафедри російської історії цього університету. Працював в наукових організаціях та товариствах – Одеському бібліографічному товаристві, Історико-філологічному товаристві (1912), Одеському товаристві історії та старожитностей (1911-1922). Був директором Одеської публічної бібліотеки (1921) (нині – Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова) та головної бібліотеки Одеської вищої школи (1922).

2

105 років від дня народження **Григорія Андрійовича В'ЯЗОВСЬКОГО** (1919-1996), критика, літературознавця. Закінчив філологічний факультет (1951) і аспірантуру при кафедрі української літератури Одеського університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Доктор філологічних наук (1967), професор (1970). Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України з 1962 р.

8

8

190 років від дня народження **Дмитра Івановича МЕНДЕЛЄЄВА** (1834-1907), видатного вченого-енциклопедиста, хіміка, фізика, створювача Періодичної системи елементів. Жив в Одесі з листопада 1855 р. по квітень 1856 р. Викладав математику та фізику в гімназії при Рішельєвському ліцеї, обіймаючи посаду старшого вчителя природничих наук. Вивчав геологічні властивості фізико-географічних об'єктів – лиманів, озер, карстових порожнин Причорномор'я.

80 років від дня народження **Анатолія Олександровича ГОРБЕНКА** (1944), українського живописця, педагога, заслуженого художника України (2002), народного художника України (2011). Голова Одеської обласної організації Національної спілки художників України. Почесний громадянин міста Іллічівськ (з 18 лютого 2016 року – м. Чорноморськ) (2014). Лауреат Національної премії України імені Т. Н. Яблонської (2014). Лауреат обласної премії в області образотворчого мистецтва та мистецтвознавства імені Олександра Осмеркіна в номінації «національна традиція» (2017), лауреат муніципальної премії «Культурна столиця» (2019). Указом Президента України нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2019). Професор Архітектурно-художнього інституту Одеської державної академії будівництва та архітектури.

9

155 років від дня народження **Петра Олександровича НІЛУСА** (1869-1943), українського живописця. У 1883-1889 рр. навчався живопису в Одеській малярній школі (викладачі – К. Костанді, Г. Ладиженський) (нині – Одеський художній фаховий коледж імені М. Б. Грекова). Роботи художника зберігаються в Одеському художньому музеї.

90 років від дня народження **Наталії Михайлівни БЕВЗЕНКО-ЗИНКІНОЇ** (1934-2014), української художниці, заслуженого художника України (1991). Закінчила художньо-педагогічний факультет Одеського художнього училища (1956) (нині – Одеський художній фаховий коледж імені М. Б. Грекова). Працювала в Одеському театрі опери та балету (нині – Одеський національний академічний театр опери та балету) (з 1970 р.) декоратором, згодом головним художником-постановником театру (з 1986 р.). Створила декорації, сценографію та костюми до понад 80 вистав.

12

100 років тому (1924) **Макар Онисимович ПОСМІТНИЙ** організував у **хуторі Гладкий** (нині – с. Розквіт Розквітівської сільської громади Березівського району) один з передових колгоспів України.

13

85 років від дня народження **Анатолія Трохимовича КАПУСТІНА** (1939-2020), оперного співака, тенора, народного артиста України (1987). Служив в Одеському національному академічному театрі опери та балету. Був професором Одеської державної музичної академії імені А. В. Нежданової (нині – Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової). Указом Президента України нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2007).

14

110 років від дня народження **Григорія Андрійовича КАРЄВА** (1914-1992), українського письменника-мариніста та поета. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (з 1964 р.). Був головою правління Одеського відділення Українського літературного фонду Національної спілки письменників України, членом редакційної колегії Одеської студії художніх фільмів (нині – акціонерне товариство «Одеська кіностудія»). Автор романів, повістей, оповідань «На океанской волне» (1962), «Пылающий берег» (1966), «Твой сын, Одесса» (1972), «Хлеб мой, моя вода» (1974), «Зеленые орехи» (1985) та інших.

17

165 років від дня народження **Миколи Федоровича ГАМАЛІЇ** (1859-1949), мікробіолога, імунолога, вірусолога, епідеміолога. Почесний академік Академії наук (1940), академік Академії медичних наук (1945). В 1880 році закінчив Одеський університет (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). В 1886 р. разом з І. І. Мечниковим організували в Одесі другу у світі (після паризької) науково-практичну бактеріологічну Пастерівську станцію. Заснував в Одесі Бактеріологічний і фізіологічний інститут (1899). Народився в Одесі.

20

85 років від дня народження **Альфреда Леонідовича ЦИКАЛА** (1939), фізико-хіміка і теплофізика. Заслужений працівник народної освіти України. Член Національної спілки журналістів України. Дійсний член Академії інженерних наук України, Української екологічної академії наук, Міжнародної академії наук екології і безпеки життєдіяльності, академії історії і філософії природознавства і техніки, Нью-Йоркської академії наук. Соросівський професор (1994-1995, 1997). Доктор хімічних наук, професор Одеської національної академії харчових технологій. Народився в Одесі.

21

215 років від часу заснування (1809) с. Кубей (нині – Кубейської сільської громади Болградського району Одеської області).

115 років від дня народження **Євгена Порфировича ПОНОМАРЕНКА** (1909-1994), українського актора театру та кіно. Народний артист України (1951). Закінчив (1928) театральну студію при Одеській українській Держдрамі (вчився у Л. Гаккебуша та В. Василька) (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька), де і працював до 1936 р.

105 років від дня народження **Йосипа Залмановича ФІШЕРА** (1919-1995), видатного фізика-теоретика ХХ століття, професора. Був завідувачем кафедри теоретичної фізики Одеського державного університету (1968-1980) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Наукові праці та відкриття присвячені теорії класичних та квантових рідин, а також питанням теорії гравітації. Створив лагранжеву теорію теплових гідродинамічних флуктуацій.

* * *

135 років тому (1889) засновано історико-філологічне товариство при Одеському університеті (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова).

БЕРЕЗЕНЬ

2

165 років від дня народження **ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМА** (Шолома Нохумовича Рабиновича) (1859-1916), єврейського письменника, драматурга, просвітника. Один з засновників сучасної художньої літератури на їдиш. Літературну діяльність почав наприкінці 1870-х років. З 1891 по 1902 рр. жив в Одесі. Був співробітником в газетах «Одесский листок», «Одесские новости». Автор циклів оповідань «Тев'є-молочар», «Менахем-Мендл», «Хлопчик Мотл», «Пісня над піснями». Твори письменника перекладені 64-ма мовами світу, деякі – екранізовані, п'єси ставляться в театрах України та ін. країн.

3

125 років від дня народження **Юрія Карловича ОЛЕШІ** (1899-1960), прозаїка, драматурга, поета. Дитячі і юнацькі роки пройшли в Одесі. В 1916-1918 рр. навчався в Одеському університеті (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Друкуватися почав у 1918 р. Писав повісті, новели, кіносценарії, статті. Найзначніший твір – роман-казка «Три товстуні» (1924). Одеський театр юного глядача має ім'я Юрія Олеші (2016).

4

120 років від дня народження **Георгія Антоновича ГАМОВА** (1904-1968), фізика, астрофізика, космолога. В 1921-1922 рр. навчався на математичному відділенні факультету професійної освіти Одеського інституту народної освіти (ОІНО) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Одночасно працював обчислювачем в Одеській астрономічній обсерваторії (нині – Науково-дослідний інститут «Астрономічна обсерваторія» Одеського національного університету імені І. І. Мечникова). Народився в Одесі.

115 років від дня народження **Георгія Гавриловича БАБЕНКА** (1909-1977), українського актора театру та кіно. Народний артист України (1954). Служив в Одеській українській Держдрамі (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька) (з 1929 р.). Народився в Одесі.

70 років від дня народження **Ірини Борисівни РАТУШИНСЬКОЇ** (1954-2017), літератора, поетеси, Закінчила фізичний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Член міжнародного ПЕН-клубу. Була засуджена (1983). Реабілітована (1986). Автор романів «Серый – цвет надежды», «Одесситы» та ін., а також багатьох збірок віршів, що вийшли друком у видавництвах Одеси, Харкова, Лондона, Нью-Йорку, Франкфурта та ін. Народилася в Одесі.

6

90 років від дня народження **Михайла Михайловича ЖВАНЕЦЬКОГО** (1934-2020), письменника-сатирика. Народний артист України (1999). Кавалер ордена Дружби народів (1994), Почесний громадянин міста Одеси (1997). Президент Всесвітнього клубу одеситів (з часу створення клубу) (1990). Автор монологів, сценок, мініатюр, спектаклів, книг. Народився в Одесі.

7

140 років від дня народження **Матвія Львовича ЛЯРОВА** (1884-1964), актора, народного артиста **України** (1946). Закінчив приватні драматичні курси в Одесі (1901-1902) і дебютував у театрі Сибірякова (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр. ім. В. Василька). Служив в Одеському драматичному театрі (1928-1958) (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр).

75 років від дня народження Олександра Олексійовича СВІТЛИЧНОГО (1949), фізико-географа, гідролога, ерозіознавця, доктора географічних наук, професора. Працює в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (з 1978 р.), професор (1996) кафедри фізичної географії та природокористування. Член Українського географічного товариства, Українського товариства ґрунтознавців та агрохіміків, Європейської організації охорони ґрунтів (ESSC). Член редакційних колегій республіканської організації міжвідомчого наукового збірника «Метеорологія, кліматологія та гідрологія» та Вісника Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Серія географія і геологія). Автор понад 100 наукових праць, з них 4 монографій.

70 років від дня народження Миколи Миколайовича ЛАВРЕНКА (1954), агронома, заслуженого працівника сільського господарства України. Засновник сільськогосподарського підприємства ТОВ «Правда» (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району).

100 років від дня народження Володимира Яковича САМОЙЛОВА (1924-1999), актора театру та кіно, народного артиста (1984). Закінчив Одеське театральне училище (1948) (нині – Комунальний заклад «Одеський театрально-художній фаховий коледж»). У 1945-1948 рр. працював в Одеському драматичному театрі Одеського військового округу (таку назву мав театр Київського військового округу, коли переїхав до Одеси). У 1948-1951 рр. – актор Одеського драматичного театру (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр). Народився в Одесі.

150 років від дня народження Макса Авелєвича (Овер'яновича) КЮССА (1874-1942), композитора, музиканта, капельмейстера, диригента. Автор близько 300 музикальних композицій, зокрема популярного вальсу «Амурские волны». Народився в Одесі.

85 років від дня народження Валерія Ісаковича ХАЇТА (1939), прозаїка, поета, сатирика, драматурга, телеведучого і журналіста. Головний редактор одеського гумористичного журналу «Фонтан». Випускник Одеського будівельного інституту (нині – Одеська державна академія будівництва та архітектури). Капітан легендарної збірної команди КВК Одеси (1966-1971) Керівник одеських команд-чемпіонів КВК 1972 р. (Одеського інституту народного господарства (нині – Одеський національний економічний університет) та 1987 р. (першої команди «Джентльменів» Одеського державного університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Один з засновників одеської Гуморини (1972). Ініціатор започаткування Одеської міжнародної літературної премії імені Ісаака Бабеля (з 2017 р.).

140 років від дня народження **Олексія Олексійовича ШОВКУНЕНКА** (1884-1974), українського художника. В 1901-1908 рр. навчався в Одеському художньому училищі під керівництвом К. Костанді, Г. Ладиженського) (нині – Одеський художній фаховий коледж імені М. Б. Грекова). У 1913-1919 рр. брав участь у передвижницьких виставках Товариства художників півдня України в Одесі, в 1924-1929 рр. співпрацював з Товариством художників імені Кириака Костанді. Народний художник (1944). Член правління Спілки художників України (1938-1968), голова правління Спілки художників України (1948-1951). Автор портретів відомих письменників, акторів, скульпторів, архітекторів. Нагороджений Державною премією України імені Тараса Шевченка (1970).

120 років від дня народження **Олексія Євгеновича ДАНЧЕНКА** (1904-1983), видатного фахівця морського господарства півдня України. З 1945 р. був начальником Одеського морського торговельного порту. У 1949-1953 рр. та 1956-1976 рр. очолював Чорноморське морське пароплавство (ЧМП). Головний ініціатор створення Іллічівського (нині торговий порт «Чорноморськ») та Білгород-Дністровського портів, був і біля витоків створення порту Південний. Займався реконструкцією судноремонтних заводів, стадіону ЧМП, створенням міжрейсової бази моряків. Автор книг «Труженики моря» та «Преодолевая меридианы и параллели». Учасник оборони Одеси (1941).

80 років з дня **визволення** (1944) м. Кодими (нині – Кодимської міської громади Подільського району) від нацистських окупантів.

185 років від дня створення (1839) Одеського товариства історії і старожитностей – науково-археологічного товариства міста Одеси, першого на півдні України наукового товариства, що займалося вивченням історії земель південної частини України та Кримського півострова та охороною пам'яток, й мало право на археологічні розкопки. Одним з напрямків діяльності товариства було збирання, описування й збереження усіх залишків старожитностей, віднайдених в Причорноморському краї, або тих, що мають до них відношення. Товариство створило власну бібліотеку.

165 років від дня народження **Самуїла Йосиповича ШАТУНОВСЬКОГО** (1859-1929), українського математика, логіка, професора, одного з засновників та керівників одеської математичної школи. Працював в Одеському університеті (з 1905 р.) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), з 1917 р. – професор університету, завідував першою в Одесі кафедрою алгебри. Одночасно був професором та завідувачем кафедри математики Одеського політехнічного інституту (1922-1925) (нині – Національний університет «Одеська політехніка»). Був співробітником одеського видавництва «Матезис». Учений є одним з засновників конструктивних напрямів сучасної математики та математичної логіки.

75 років від дня народження **Петра Григоровича ЛОБОДИ** (1949), нумізмата-дослідника давньої історії Північного Причорномор'я, боніста, філокартиста. Засновник та директор Одеського музею нумізматики (з 1999 р.). Голова правління Одеського міського товариства колекціонерів (з 1991 р.). Народився в Одесі.

26

80 років з дня визволення (1944) смт Саврань (нині – Савранської селищної громади Подільського району) від нацистських окупантів.

28

80 років з дня визволення (1944) смт Миколаївка (нині – Миколаївської селищної громади Березівського району) від нацистських окупантів.

29

80 років з дня визволення (1944) м. Балти (нині – Балтської міської громади Подільської району) від нацистських окупантів.

30

80 років з дня визволення (1944) Березівки (нині – Березівської міської громади Березівського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) смт Любашівка (нині – Любашівської селищної громади Подільського району) від нацистських окупантів.

31

80 років з дня визволення (1944) міста Ананьєва (нині – Ананьївської міської громади Подільського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) смт Іванівка (нині – Іванівської селищної громади Березівського району) від нацистських окупантів.

КВІТЕНЬ

1

215 років від дня народження **Миколи Васильовича ГОГОЛЯ** (1809-1852), українського письменника. Перебував в Одесі в 1848, 1850-1851 рр.

95 років від дня народження **Галини Анатолівни ПОЛИВАНОВОЇ** (1929-2020), народної артистки України (1963), солістки Одеського театру опери та балету (нині – Одеський національний академічний театр опери та балету) (з 1953 р.), кавалера ордена княгині Ольги III ступеня (2007), ордена княгині Ольги II ступеня (2010), ордена княгині Ольги I ступеня (2017), лауреата Міжнародних конкурсів. Лауреат муніципальної премії «Культурна столиця» (2019). Викладала в Одеській консерваторії (нині – Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової), де з 1976 р. і до кінця життя очолювала кафедру сольного співу (професор).

3

110 років від дня народження **Юрія Сергійовича ТРУСОВА** (1914-1991), прозаїка, поета. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (з 1948 р.). З 1934 р. навчався в Одеському інституті інженерів водного транспорту (нині – Одеський національний морський університет) та одночасно працював майстром на заводі. У 1940 р. поступив в Одеський педагогічний інститут (нині – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського). Працював в редакції газети «Моряк». Його перу належать збірки поезій «На вахте» (1948), «Родной берег» (1954), романи «Утро Одессы» (1966), «Каменное море» (1968), роман-трилогія «Хаджибей» (1974) та інші твори. Народився в Одесі.

75 років від дня народження **Олександра Віталійовича ТОКАРЕВА** (1949), художника-постановника, сценариста, заслуженого діяча мистецтв України (1994). Художник-постановник на Одеській кіностудії художніх фільмів (з 1974 р.). Член Національної спілки кінематографістів України.

* * *

80 років з дня визволення (1944) смт Окни (до 2016 року – Красні Окни) (нині – Окнянської селищної громади Подільського району), смт Ширяєве (нині – Ширяївської селищної громади Березівського району) від нацистських окупантів.

4

80 років з дня визволення (1944) м. Роздільна, (нині – Роздільнянської міської громади Роздільнянського району), смт Захарівка (до 19 травня 2016 року – Фрунзівка) (нині – Захарівської селищної громади Роздільнянського району) від нацистських окупантів.

5

80 років з дня визволення (1944) смт Доброслав (до 2016 року – Комінтернівське) (нині – Доброславської селищної громади Одеського району) від нацистських окупантів.

6

80 років з дня визволення (1944) смт Великомихайлівка (нині – Великомихайлівської селищної громади Роздільнянського району) від нацистських окупантів.

7

80 років з дня визволення (1944) м. Біляївка (нині – Біляївської міської громади Одеського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) сіл Маяки (нині – Маяківської сільської громади Одеського району), Троїцьке (нині – Яськівської сільської громади Одеського району) від нацистських окупантів.

8

80 років з дня визволення (1944) с. Градениці (нині – Біляївської міської громади Одеського району) від нацистських окупантів.

9

80 років з дня визволення (1944) сіл Одеського району: Василівка (нині – **Вигодянської** сільської громади), Великий Дальник, (нині – Великодальницької сільської громади), Дачне (нині – Дачненської сільської громади) від нацистських окупантів.

10

80 років з дня визволення (1944) с. Іллінка (нині – Усатівської сільської громади Одеського району) від нацистських окупантів.

* * *

185 років тому (1839) було відкрито першу в Одесі танцювальну школу, засновником якої був **Фрідріх Альберт Цорн**, німецький хореограф та вчитель танців. Школа танців розташовувалася на вулиці Поліцейській, 12. Навчання велося на французькій, італійській, російській мовах в залежності від потреб учнів. Окрім цього Альберт Цорн навчав танців вихованців Рішельєвської гімназії, а також викладав хореографію ще в чотирьох інших одеських гімназіях. Розробив свою систему викладання, яка була пристосована до одеського клімату, вимог суспільства та особливостей обох статей. Навчав мазурки, кадрилі, екосезу, польки, менуету та інших танців, що були популярні у ті часи.

* * *

80 річниця з дня визволення Одеси (1944) від нацистських окупантів військами 3-го Українського фронту.

165 років тому (1854) в ході епізоду Кримської війни об'єднана англо-французька ескадра бомбардувала порт Одеси та місто загалом, щоб змусити його капітулювати. Успішна оборона Одеси відбулася завдяки ініціативі військових, значну частину яких становили українці.

13

80 років з дня визволення (1944) смт Овідіополь (нині – Овідіопольської селищної громади Одеського району) від нацистських окупантів.

17

85 років від дня народження **Олени Яківни КУКЛОВОЇ** (1939), майстра художнього слова, акторки-читця Одеської обласної філармонії (нині – Одеська обласна філармонія імені Давида Ойстраха), заслуженого діяча культури України. Нагороджена обласною літературною премією імені Івана Рядченка (1999). Лауреат муніципальної премії «Культурна столиця» (2019). Лауреат міжнародної літературно-мистецької премії імені Миколи Лисенка «Рапсодія» (2020).

18

100 років від дня народження **Ювеналія Петровича ЗАЙЦЕВА** (1924-2020), українського гідробіолога, доктора біологічних наук (1964), професора (1968), члена-кореспондента Академії наук **України** (1969), академіка НАН України (1997), заслуженого діяча науки та техніки України (2003), почесного професора Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Головний науковий співробітник Одеського філіалу Інституту біології південних морів (м. Одеса) (1989-2011). Був радником при дирекції Інституту морської біології НАН України (з 2011). Народився в с. Байрамча (нині – с. Миколаївка-Новоросійська Успенівської сільської громади Білгород-Дністровського району)

23

125 років **від дня затвердження** (1899) статуту «Товариства водолікування та купань в Одесі».

24

125 років **від дня народження** **Івана Йосиповича ТВЕРДОХЛІБА** (1899-1986), народного артиста України (1960), артиста Одеського українського музично-драматичного театру (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька).

У квітні також виповнюється:

185 років тому (1839) пароплав «Мітрідат» (плоскодонний пароплав з невеликим осадом для азовських рейсів був закладений 6 лютого 1837 року в Одеському порту) після добудови в Миколаєві вирушив у свій перший рейс з Одеси зі 34 пасажирами та вантажем на борту.

ТРАВЕНЬ

1

120 років від дня народження **Олександра Борисовича ПОСТЕЛЯ** (1904-1989), українського графіка і живописця, педагога, ілюстратора книжок та художника кіно. В 1929 р. закінчив Одеський політехнікум образотворчих мистецтв (нині – Одеський художній фаховий коледж імені М. Б. Грекова). У 1931-1941 рр. та 1945-1967 рр. – викладач в Одеському художньому училищі (нині – Одеський художній фаховий коледж імені М. Б. Грекова). З 1968 р. – викладач Одеського будівельного інституту (нині – Одеська державна академія будівництва та архітектури). Професор з 1966 р. Заслужений діяч мистецтв України (з 1963 р.). Народився в Одесі.

70 років від дня народження **Сергія Васильовича КІВАЛОВА** (1954), українського політика, державного та громадського діяча, доктора юридичних наук (1996), професора (1997), заслуженого юриста України (1998). Член Національної академії правових наук України. Академік Національної академії педагогічних наук України (2003). Президент Національного університету «Одеська юридична академія» (з 2010 р.), Міжнародного гуманітарного університету,

6

95 років від дня народження **Анатолія Яковича РОЗАНОВА** (1929-2004), біохіміка, професора (1966). Закінчив Одеський медичний інститут (1949) – (нині – Одеський національний медичний університет). Працював завідувачем лабораторії біохімії Одеського НДІ туберкульозу (1962-1963), завідувачем кафедри біохімії Одеського державного університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) (1964-1995), з 1995 р. – професор цієї кафедри. Був заступником голови правління Одеської секції Українського біохімічного товариства, лауреатом премії імені О. В. Палладіна (1986), мав диплом Соросівського професора (1994). Автор 10 монографій, 146 наукових статей. Народився в Одесі.

8

80 років від дня народження **Геннадія Павловича ЩПКІВСЬКОГО** (1944), українського поета, прозаїка. Член Національної спілки письменників України з 1998 року. У 2002 році був обраний головою Одеської обласної організації, а також членом ради та президії Національної спілки письменників України (до 2013 р.). Заслужений діяч мистецтв України (2007). Лауреат Державної премії ім. Олеса Гончара (2012). Автор романів, повістей, новел, збірок поезій, есеїв, зокрема роману «Лють», тетралогії «Товтри», ліричної трилогії «Трійця».

9

180 років тому (**1844**) був відкритий та освячений Свято-Архангело-Михайлівський жіночий монастир.

14

150 років від дня народження **Федора Абрамовича ТРОУПЯНСЬКОГО** (1874-1949), архітектора. Автор більш ніж 30 будівель в Одесі, серед яких: будинок товариства взаємної допомоги прикажчиків-євреїв та концертна зала «Юніон» (1901-1902) (вул. Троїцька, 43); реконструкція драматичного театру (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр) (1910-1912) (вул. Грецька, 48); санаторій на Лермонтовському курорті (загальне планування та будівля їдальні (1927-1931) (Лермонтовський провулок, 2); інженерно-будівельний інститут (нині – Одеська державна академія будівництва та архітектури) (вул. Дідріхсона, 4, корпус 1) (1930, 1937); будинок музичної школи ім. П. С. Столярського (нині – Одеський державний музичний лицей імені професора П. С. Столярського) (1938-1939) (Сабанєєв міст, 1) та ін. Народився в Одесі.

15

120 років від дня народження **Серафима Дмитровича ОРФЕСВА** (1904-1974), українського композитора, педагога, професора. Викладав в Одеській консерваторії (нині – Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової). З 1952 р. – завідувач кафедри історії музики. У 1951-1962 рр. був ректором. Протягом 1952-1964 років був головою правління Одеської організації Національної спілки композиторів України.

105 років від дня народження **Юрія Івановича УСИЧЕНКА** (1919-1980), прозаїка. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1951). Деякий час був членом редакційної колегії Одеської кіностудії.

95 років від дня народження **Бориса Ілліча ЗАЙДЕНБЕРГА** (1929-2000), видатного українського актора театру та кіно, театрального режисера. У 1962-2000 рр. – актор Одеського драматичного театру (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр). Як режисер поставив близько 30 вистав, зокрема на сцені Одеського українського музично-драматичного театру ім. В. Василька (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр імені В. Василька). Був членом Національної спілки кінематографістів України. Працював в Одеській державній консерваторії імені А. В. Нежданової (нині – Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової), обіймаючи посаду доцента. Народився в Одесі.

100 років від дня народження **Івана Михайловича ЧЕРКАШЕНКА** (1924-2011), прозаїка, публіциста. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1984). Нагороджений премією ім. К. Г. Паустовського (2005) за книгу «Квіти для наших дружин»; премією ім. М. Посмітного (2005) за «Глибоке висвітлення життя хліборобів сучасного села». Народився в с. Піщана (нині – Піщанської сільської громади Подільського району Одеської області).

155 років від дня народження **Леонтія Івановича УСКОВА** (1869-1919), медика-терапевта, доктора медицини (1903), професора. Був приват-доцентом (з 1907 р.), а потім професором приватної патології та терапії медичного факультету Одеського університету (з 1911 р.) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), заступником голови Товариства лікарів при цьому університеті (1913-1919). Перший сконструював сфігмотонограф – прилад для одночасного запису кров'яного тиску та пульсу. Розробив методику лікування білокрів'я Х-променями. Був практикуючим лікарем-консультантом двох одеських лазаретів – офіцерського та лазареті Одеського центрального комітету Червоного Хреста «Аркадія».

* * *

105 років від дня утворення Одеської кіностудії художніх фільмів (1919).

80 років від дня народження **Леоніда Наумовича СУХОВЕЯ** (1944-2019), одеського краєзнавця, спелеолога, туриста, пошуковця, дослідника. Один з засновників Військово-історичного центру «Пам'ять та слава» в Одесі (2007). Було проведено 15 повномасштабних пошукових експедицій, знайдено та перепоховано 410 осіб, загиблих у період Другої світової війни, 28 останків ідентифіковано. Понад 26400 експонатів часів Другої світової війни передано в музеї та інші установи Одеси та Одеської області. Радою ветеранів України надано звання «Почесний пошуковець України». Був завідувачем краєзнавчого відділу в Обласному центрі позашкільної освіти та виховання, заступником директора Одеського центра туризму, керівником одеського філіалу Асоціації молодіжних пошукових організацій України. Був відповідним редактором бюлетеня Обласного центру туризму та краєзнавства учнівської молоді «Краєзнавчий вісник». Автор 110 методичних та довідкових посібників по військовій історії.

27

230 років тому (1794) затверджено план будівництва військової гавані та купецької пристані, складеного інженером **Францем Павловичем де Воляном**, на місці давнього поселення Хаджибей.

У травні також виповнюється:

60 років тому (1964) збудований Будинок культури в с. Кохівка (нині – Ананьївської міської громади Подільського району).

ЧЕРВЕНЬ

1

95 років від дня народження **Генріха Івановича ШВЕБСА** (1929-2003), українського географа, епіолога, доктора географічних наук (1972), професора (1974). Завідував кафедрою фізичної географії та природокористування геолого-географічного факультету Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1973) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), обіймав посаду проректора з наукової роботи (1975-1979). Нагороджений Державною премією України в галузі науки і техніки (1998) за вагомий вклад в національну та світову науку. Номінант на Нобелівську премію 2001 р. (2002). Нагороджений Ювілейною медаллю Пошани (The 2000 Millennium Medal of Honor, USA).

* * *

200 років від часу заснування (1824) Одеського чоловічого монастиря (нині – Монастир Успіння Пресвятої Богородиці).

150 років від дня народження **Бориса Васильовича ВАРНЕКЕ** (1874-1944) педагога, філолога, історика літератури та театру. У 1910-1920 рр. – ординарний професор Одеського університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) на кафедрі класичної філології, Одеських вищих жіночих курсів, викладач у приватній театральній школі Ольги Рахманової («Школа сценічного мистецтва»). Був завідувачем художньої ради одеських театрів (1919). У 1920-1930 – професор Одеського інституту народної освіти (читав курс історії українського мистецтва) та у 1921-1922 – Археологічного інституту. В 1930-х рр. викладав у Педагогічному інституті (нині – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського) та в Одеському державному університеті (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) історію Давнього Риму. Був головою художньої ради Одеського театру опери і балету (1934-1935). Член Українського бібліографічного товариства в Одесі, Одеської філії Всеукраїнської наукової асоціації сходознавців, Комісії Полудневої України ВУАН. Заслужений діяч науки України (1941). Капітальна та єдина у своєму роді праця Бориса Васильовича Варнеке «История античного театра» у 2003 році перевидана в Одесі. Репресований (1944). Реабілітований (1955). Б. П. Варнеке – батько Олександра Борисовича Варнеке, історика, який з 1941 р. по квітень 1944 р. завідував Одеською державною обласною бібліотекою (нині – Одеська обласна універсальна наукова бібліотека імені М. С. Грушевського).

135 років від дня народження **Сергія Леонідовича РУБІНШТЕЙНА** (1889-1973), психолога, члена-кореспондента Академії наук (1943), професора. Закінчив Рішельєвський ліцей з золотою медаллю (1908). Був приват-доцентом (1919) кафедри історії філософії історико-філологічного факультету Одеського університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), професором кафедри філософії і психології Інституту народної освіти (1921), директором Центральної наукової бібліотеки м. Одеси (1922-1930) (нині – Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова). Був членом президії Бібліографічної комісії при ВУАН (1927). Активно працював у правлінні Українського бібліографічного товариства в Одесі та входив до складу його редколегії. Академік Академії педагогічних наук (1945). Народився в Одесі.

95 років від дня народження **Всеволода Денисовича СЕВАСТЬЯНОВА** (1929-2013), зоолога, фахівця-акаролога, доктора біологічних наук (1980), професора (1982), лауреата Державної премії в галузі науки і техніки (1980). Був завідувачем кафедр зоології безхребетних (1976-1986), зоології та гідробіології (1986-1990), гідробіології (з 1990 р.) Одеського державного університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Виявив в природі та описав 177 нових для науки видів кліщів. Співавтор двох томів тритомного «Определителя обитающих в почве клещей».

80 років тому (1944) утворено Одеське вище морехідне училище. 29 травня 1958 року перейменовано в Одеське вище інженерне морське училище. 26 квітня 1991 року перетворене в Одеську державну морську академію. 21 вересня 2002 року надано статус національної й назву – Одеська національна морська академія. З 1 січня 2016 року – Національний університет «Одеська морська академія».

* * *

125 років тому (1899) **вийшов указ** «Про відчуження земель для спорудження Одесько-Акерманської залізниці».

110 років від дня відкриття (1914) Лермонтовського курорту (нині – центр медичної реабілітації та санаторного лікування «Одеський»).

80 років від дня народження **Надії Михайлівни МОВЧАН-КАРПУСЬ** (1944), поетеси, автора поетичних збірок для дітей. Член Національної спілки письменників України (1998). Лауреат премії імені Степана Олійника (2009). Народилась в с. Журавка (нині – с. Журівка Стрюківської сільської громади Березівського району).

125 років (1899) будівлі Одеської обласної філармонії (колишньої Нової міської біржі, збудованої за проектом **О. Й. Бернардацці**). Будівля є пам'яткою культурної спадщини Одеси, пам'яткою архітектури національного значення.

* * *

90 років від дня народження **Володимира Митрофановича ДЕРКАЧЕВА** (1934-2008), заслуженого працівника культури України. Працював в Одеському драматичному театрі (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр) художником.

70 років від дня народження **Євгенії Михайлівни СЕВИРИНОЇ** (1954-2016), заслуженої артистки України. Служила в Одеському театрі юного глядача ім. Ю. Олеші.

135 років від дня народження **Анни Андріївни АХМАТОВОЇ** (1889-1966), поетеси. Народилась в Одесі.

90 років від дня народження **Олександра Аркадійовича ХАНОНКИНА** (1934-2000), українського вченого-фізика, геофізика, психолога, доктора технічних наук (1985), професора. Заснував та був завідувачем галузевої науково-дослідної лабораторії синергетики (з 1974 р.). Лауреат Державної премії України (1983), Державної премії України в галузі науки і техніки (1996). Член-кореспондент Міжнародної АН Євразії. Розробник нового кабелю, що складається з 5000 жил однакових властивостей, займався моделюванням і прогнозуванням землетрусів. Народився в Одесі.

25

165 років від дня народження **Ернста Романовича ШТЕРНА** (1859-1924), вченого в області історії, археології, класичної філології, музеєзнавства. Ординарний професор Одеського університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) (1888); декан історико-філологічного факультету (з 1905 р.). Очолював музей Одеського товариства історії і старожитностей (з 1896 р.). Провів багато розкопок та розвідок на місцях давніх поселень Північно-Західного Причорномор'я. Його заслугою стала локалізація античної Тіри (пам'ятка археології національного значення «Антична Тіра») на місці Аккермана (нині – м. Білгород-Дністровський) і проведення перших археологічних досліджень пам'ятки.

У червні також виповнюється:

- **110** років тому (1914) збудована земська школа в с. Великобоярка (нині – Ананьївської міської громади Подільського району).

ЛИПЕНЬ

1

160 років від дня народження **Костянтина Мойсейовича ЩЕРБИНИ** (1864-1946), українського математика, педагога, професора (1925). Очолював кафедру методики викладання математики на факультеті професійної освіти Одеського інституту народної освіти (1921-1930), був штатним професором математики у Фізико-хіміко-математичному інституті (1930), працював на кафедрі педагогіки Одеського державного університету (1933-1938) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Автор понад 30 друкованих робіт з різних питань педагогіки і методики викладання математики.

90 років від дня народження **Віктора Рафаїловича ФАЙТЕЛЬБЕРГА-БЛАНКА** (1934-2011), доктора медичних наук (1965), професора, академіка-патолофізіолога, історика, письменника, журналіста. Автор понад 300 наукових праць. Автор багатьох художніх книг, самостійних та у співавторстві, по історії Одеси, зокрема багатотомного літературного циклу «Бандитская Одесса», присвяченого кримінальному життю Південної Пальміри. Народився в Одесі.

85 років від дня народження **Володимира Васильовича ГОЛОТИ** (1939-1996), українського режисера та театрознавця, театрального критика. Режисер-постановник вистав «Стара мансарда» Ю. Усиченка, «Марія», «Отак загинув Гуска» М. Куліша в Одеському українському музично-драматичному театрі (у 1970-1971 рр.), потім – завідувач літературної частини театру (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр імені В. Василька). Головний режисер Одеської студії телебачення (1981-1988). Викладач кафедри українознавства (з 1990 р.) в Одеському державному університеті імені І. І. Мечникова (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Автор книги «Театральная Одесса» (1990).

160 років від дня народження **Івана Владиславовича СЛЕШИНСЬКОГО** (1854-1931), математика, професора. Викладав математику, основи математичної логіки (один з перших) в Одеському університеті (з 1883 р.) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), екстраординарний (1883), ординарний (1898), заслужений професор (1908) цього університету. Був засновником Одеських вищих жіночих курсів, де й викладав (1906-1911). У кінці XIX початку XX століття був провідним математиком Одеси, очолив всесвітньо відому одеську логіко-математичну школу. У центрі уваги вченого були питання, пов'язані з використанням математичної логіки до обґрунтування математики.

85 років від дня народження **Бориса Андрійовича НЕЧЕРДИ** (1939-1998), українського поета. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1965). Нагороджений премією ім. Е. Багрицького (1967) за збірку поезії «Материк»; премією «Люди дела» (1993) за створення циклу віршів про сучасність; Національною премією України імені Тараса Шевченка (посмертно, 2000) за збірку поезій «Остання книга».

130 років від дня народження **Ісака Еммануїловича БАБЕЛЯ** (1894-1940), письменника. Народився в Одесі.

85 років від дня народження **Валерія Михайловича БАССЕЛЯ** (1939), українського актора, театрального режисера, заслуженого артиста України (1989). У 1972-1990 рр. служив в Одеському драматичному театрі (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр). Художній керівник та режисер-постановник Камерного єврейського театру «Hevel Hevolim» («Суєта суєт») Товариства єврейської культури Одеси.

19

230 років тому (1794) була створена Чорноморська козацька команда при Хаджибей під керівництвом осавула **Федора Черненка**, яка брала участь у будівництві міста.

22

85 років від дня народження **Олександра Григоровича ТОПЧІСВА** (1939-2023), українського географа, економгеографа. Доктор географічних наук (1979), професор. Доцент (з 1969 р.) Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), завідувач кафедри економічної та соціальної географії (з 1980 р.), декан геолого-географічного факультету (1984-1985), проректор по науковій роботі (1985-1987). Був членом Вченої ради Українського географічного товариства та головою Одеського відділення УГТ, головою Одеського відділення Всеукраїнської громадської організації «Українська картографічна асоціація». Заслужений діяч науки і техніки України (2005).

24

110 років від дня народження **Володимира Адамовича ЧАРНЕЦЬКОГО** (1914-2000), інженера-суднобудівника, одеського краєзнавця, колекціонера, письменника. Викладач та науковий співробітник Одеського інституту інженерів морського флоту (1958-1980) (нині – Одеський національний морський університет). Автор багатьох публікацій з історії Одеси. Почесний член наукових секцій Одеського Будинку вчених – «Одесики» та книголюбів.

100 років від дня народження **Марії Дмитрівни ШОЛАР** (1924-2002), організаторки сільськогосподарського виробництва в Одеській області, двічі Героя Соціалістичної праці (1958, 1988). Нагороджена Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (1998). Закінчила Одеський сільськогосподарський інститут (нині – Одеський державний аграрний університет). Народилася в с. Маяки (нині – с. Маяки Маяківської сільської громади Одеського району).

* * *

55 років тому (1969) було створено смт Радісне (нині – Знам'янівської сільської громади Березівського району), також збудована і розпочала роботу Радісенська ЗОШ I-III ступенів.

СЕРПЕНЬ

1

195 років від дня народження **Івана Михайловича ССЧЕНОВА** (1829-1905), природодослідника, основоположника вітчизняної фізіології і матеріалістичної психології, професора Одеського університету (1871-1876) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова).

* * *

90 років від дня народження **Ігоря Сергійовича МАКСИМОВА** (1934-2005), заслуженого артиста України. Служив в Одеському академічному українському музично-драматичному театрі ім. В. Василька (1957-2005). Народився в Одесі.

2

50 років тому (1974) заснований музей Бойової Слави у м. Болграді (нині – Болградської міської громади Болградського району).

9

130 років від дня народження **Бориса Миколайовича АКСЕНТЬЄВА** (1894-1939), ботаніка, гідробіолога, фізіолога рослин, генетика. Закінчив Одеський університет (1918) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Викладав у різних навчальних закладах Одеси (1918-1939). Як науковець в області гідробіології визначив чимало нових видів водоростей Чорного моря, займався також фітопатологією рослин та виведенням нових сортів пшениці. Професор (1935), доктор біологічних наук (1937). Народився в Одесі.

10

160 років від дня народження **Василя Андрійовича ОСТРОВІДОВА** (псевдонім Тассін) (1864-1921), видатного оперного співака, згодом церковнослужителя. Виступав на сценах оперних театрів Києва, Харкова, а також Мілану, Риму та Турину. У 45-річному віці прийняв церковний сан. 1914 року був переведений в Херсонську єпархію. Учасник бойових дій під час Першої світової війни. 1917 року був посвячений у сан священника при Одеському кафедральному Спасо-Преображенському соборі. З 1919 р. – (о. Василій) настоятель церкви в ім'я Святого Духа на вулиці Балківській в Одесі. Був убитий в Балтському повіті.

170 років від часу заснування (1854) майстерень І. І. Гена (з 1880 по 1917 рр. – завод «Акціонерного товариства І. І. Гена»; з 1922 р. – завод сільськогосподарського машинобудування; з 1991 р. – Акціонерне товариство «Одеський завод сільськогосподарського машинобудування»).

* * *

75 років від дня народження **Євгена Львовича СТРЕЛЬЦОВА** (1949), доктора юридичних наук (1992), професора (1995), доктора теології (2010), члена-кореспондента Національної академії Правових наук України (2011). Працював в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова на посадах старшого викладача, доцента, професора кафедри кримінального права, кримінального процесу і криміналістики, був першим проректором юридичного інституту при університеті, проректором університету з навчальної роботи та завідувачем кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (1998-2013). Професор кафедри міжнародного права та міжнародних відносин Національного університету «Одеська юридична академія» (2013-2016), завідувач кафедри кримінального права цього університету (з 2016 р.). Заслужений діяч науки і техніки України (2002). Повний кавалер ордена «За заслуги» (2006, 2009, 2014). Народився в Одесі.

19

100 років від дня народження **Костянтина Матвійовича ЛОМИКІНА** (1924-**1993**), українського живописця та графіка. Заслужений діяч мистецтв України (1971). Народний художник України (1984), член Одеської обласної організації Національної спілки художників України (з 1953 р.), (у 1971-1976 рр. – голова).

22

80 років з дня визволення (1944) с. Городне (нині – Городненської сільської громади Болградського району) від нацистських окупантів.

23

120 років від дня народження **Бориса Хомича ТЯГНА** (1904-1964), українського театрального та кіно режисера школи Леся Курбаса, педагога Народний артист України (1954). Був художнім керівником Одеського українського драматичного театру (1944-1947) (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр імені В. Василька). У ці роки відкрив Театральну студію при театрі.

80 років з дня визволення (1944) м. Арциза (нині – Арцизької міської громади Болградського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) м. Білгород-Дністровського (нині – Білгород-Дністровської міської громади Білгород-Дністровського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) смт Сарата (нині – Саратської селищної громади Білгород-Дністровського району), смт Тарутине (нині – Тарутинської селищної громади Болградського району), с. Шабо (нині – Шабівської сільської громади Білгород-Дністровського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) сіл Болградського району: Олександрівка (нині – Городненської сільської громади), Виноградне (нині – Кубейської сільської громади), Оріхівка (нині – Кубейської сільської громади) від нацистських окупантів.

24

80 років з дня визволення (1944) м. Вилкове (нині – Вилківської міської громади Ізмайльського району) і м. Татарбунари (нині – Татарбунарської міської громади Білгород-Дністровського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) сіл Болградського району Виноградівка (нині – Арцизької міської громади), Дмитрівка (нині – Городненської сільської громади), Кубей (нині – Кубейської сільської громади) від нацистських окупантів.

25

80 років з дня визволення (1944) міст **Болграда** (нині – Болградської міської громади Болградського району) та Кілії (нині – Кілійської міської громади Ізмайльського району) від нацистських окупантів.

80 років з дня визволення (1944) сіл Болградського району: Баннівка (нині – Василівської сільської громади), Василівка (нині – Василівської сільської громади), Залізничне (нині – Болградської сільської громади), Калчева (нині – Василівської сільської громади), Криничне (нині – Криничненської сільської громади), Нові Трояни (нині – Городненської сільської громади), Табаки (нині – Болградської міської громади) від нацистських окупантів.

* * *

110 років від дня народження **Олександра Володимировича БЛЕЩУНОВА** (1914-1991), українського альпініста, дослідника, колекціонера, засновника першого в Одесі та єдиного в Україні муніципального музею особистих колекцій (1989) (нині – Муніципальний музей приватних колекцій імені О. В. Блещунова). До кінця життя був директором музею. Колекціонував твори прикладного мистецтва народів світу. Родоначальник одеського альпінізму.

95 років від дня народження **Олексія Всеволодовича БОГАТСЬКОГО** (1929-1983), українського хіміка-органіка. Доктор хімічних наук (1958), професор (1968), член-кореспондент Академії наук України (з 1972 р.), академік Академії наук України (з 1976 р.), заслужений діяч науки України (1979). У 1970-1975 рр. – ректор Одеського державного університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). З 1977 р. – директор Фізико-хімічного інституту Академії наук України (нині – Фізико-хімічний інститут імені О. В. Богатського НАН України (м. Одеса)). Народився в Одесі.

26

80 років з дня визволення (1944) міст Ізмаїла (нині – Ізмаїльської міської громади Ізмаїльського району) та Рені (нині – Ренійської міської громади Ізмаїльського району) від нацистських окупантів.

27

80 років з дня визволення (1944) с. Владичень (нині – Болградської міської громади Болградського району) від нацистських окупантів.

29

210 років від часу заснування (1814) смт Тарутине (нині – Тарутинської селищної громади Болградського району). Перша німецька колонія на півдні Бессарабії.

* * *

90 років від дня народження **Андрія Григоровича ЯРМУЛЬСЬКОГО** (1934-1996), поета. Був редактором Одеського книжкового видавництва «Промінь» (1958-1959), співробітником багатотиражної газети Одеського політехнічного інституту, членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1963). Автор понад 10 збірок поезій.

85 років від дня народження **Родіона Костянтиновича ФЕДЕНЬОВА** (1939-2007), драматурга, прозаїка. Був нагороджений премією «Твої імена, Одесо» (2002) за оповідання «Двойник вождя», «Ночные философы»; Дерибасівської премією (2004) за внесок в історію, культуру та економіку Одеси. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1983).

30

115 років від дня народження **Олександра Гавриловича БОЛЬШАКОВА** (1909-1984), хіміка-технолога. Доктор технічних наук (1952), професор (1954). Заслужений діяч науки і техніки України (1964). Завідувач кафедри процесів і апаратів хімічних виробництв Одеського політехнічного інституту (1946-1973) (нині – Національний університет «Одеська політехніка»). професор кафедри процесів і апаратів хімічних виробництв (1973–1975), кафедри тепломасообміну (1975–1976), кафедри загальної хімії (1976–1984) Одеського технологічного інституту холодильної промисловості (нині – Навчально-науковий інститут холоду, кріотехнологій та екоенергетики імені Мартиновського В. С.). Народився в Одесі.

85 років від дня народження **Світлани Федорівни ГУЖВИ** (1939), української актриси широкого творчого діапазону. заслуженої артистки України (1987). Актриса Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Василька (1963-2020).

ВЕРЕСЕНЬ

2

День міста Одеса.

* * *

230 років від дня створення Морської карантинної служби (1794) – першого лікувального закладу Одеси, на той час одного з найсучасніших в Європі (взагалі це була перша установа зі створених в Одесі).

* * *

30 років від дня встановлення пам'ятника Де Рибасу (1994) з надписом «Первостроителю Одессы – Иосифу Дерибасу» (скульптор О. Князик, архітектор В. Глазирін).

* * *

20 років тому (2004) встановлений бронзовий монумент – пам'ятник Апельсину, який врятував Одесу (скульптор О. Токарев, архітектор В. Глазирін) на вулиці Ланжеронівській. У 2007 р. скульптурну композицію було перенесено на бульвар Мистецтв (нині – бульвар Жванецького).

5

165 років від дня народження Петра Степановича ШЕСТЕРИКОВА (1859-1929), бібліографа, засновника українського бібліотекознавства, громадського діяча, вченого-біолога, педагога. У 1885-1920 рр. був штатним співробітником бібліотеки Одеського університету (нині – Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова), з 1905 року – директор цієї бібліотеки. Ініціатор створення Одеського бібліографічного товариства в Одесі. Ботанік-аматор, дослідник флори півдня України. Найбільш відома його праця – «Определитель растений окрестностей Одессы» (1912). Зібрав особисту колекцію гербарію рослин півдня України, що складається з 1492 видів, яка є частиною колекції «Гербарій ОНУ ім. І. І. Мечникова». Ця колекція увійшла до об'єктів, що становлять національне надбання України. Народився в Одесі.

8

95 років від дня народження Григорія Михайловича БОНДАРЧУКА (1929-2017), відомого ананьївського музиканта, педагога, керівника Народного оркестру народних інструментів. Заслужений працівник культури (1966), кавалер ордена «За заслуги» III ступеня (2001); «За заслуги» II ступеня (2005). Народився у с. Володимирівка Окнянського району (до 2016 року – Красноокнянський район) (нині – Окнянської селищної громади Подільського району). Почесний громадянин м. Ананьїв.

10

130 років від дня народження Олександра Петровича ДОВЖЕНКА (1894-1956), українського кінорежисера, письменника, сценариста, кінодраматурга. З 1926 по 1928 рр. працював на Одеській кінофабриці (нині – акціонерне товариство «Одеська кіностудія»). Фундатор українського кіномистецтва. Заслужений діяч мистецтв України (1940).

13

90 років від дня народження Володимира Вікторовича ДОМРІНА (1934-1985), поета. Закінчив Одеський університет (1954) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Працював у пресі, у видавництві «Маяк». Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (з 1962 р.).

14

235 років тому (1789) взято турецьку фортецю Гаджибей під командуванням генерал-майора Йосифа Де Рибаса, на місці якої почалося будівництво міста Одеси.

* * *

75 років від дня народження **Ольги Андріївни ТАРАСЕНКО** (1949), мистецтвознавця. Член Одеської обласної організації Національної спілки художників України (з 1980 р.). Заслужений діяч мистецтв України. Доктор мистецтвознавства (1996), професор (2000). Завідувачка кафедри образотворчого мистецтва Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Автор видання «Містерії модернізму» (Одеса, 2004).

17

85 років від дня народження **Ростислава АЛЕКСАНДРОВА** (Олександр Юлійович Розенбойм) (1939-2015), відомого одеського краєзнавця, письменника, журналіста, колекціонера. Лауреат премії конкурсу «Золотое перо Одессы» в номінації «Одессика» (2003), нагороджений «Знаком почета» одеського міського голови (2009), Почесною нагородою одеського міського голови «Трудовая слава» (2014). Був членом Національної спілки журналістів України. Народився в Одесі.

18

100 років від дня народження **Василія Анатолійовича ПРОСКУРОВА** (1924-2004), відомого одеського лікаря, доктора медичних наук (1971), професора. Виховувався в родині академіка В. П. Філатова (після арешту батька). Закінчив Одеський медичний інститут (нині – Одеський національний медичний університет) (1950). Був викладачем цього закладу, працював на кафедрі інфекційних хвороб. Перша публікація – 1952 р. Проходив стажування в Хіросімі. Читав лекції лікарям на Кубі та в Індії. Його учнями стали 60 лікарів Одеси. Опублікував 137 наукових робіт та 5 монографій. Розробив метод лікування стафілококових захворювань, який знайшов широке практичне застосування у всіх країнах світу. У 2000 р. був призначений директором музею-квартири В. П. Філатова.

22

190 років тому (1834) м. Ананьїв отримав статус повітового міста Херсонської губернії.

* * *

105 років від дня народження **Петра Трохимовича МАРКУШЕВСЬКОГО** (1919-2001), українського літературознавця, фольклориста, критика. Кандидат філологічних наук (1952). Був доцентом кафедри української літератури філологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Автор монографії «За землю рідну Кобзар воював», ряду наукових статей до Української Літературної Енциклопедії. Протягом 1970-х до кінця 1980-х років втілював у життя унікальний етнографічний проєкт, основною метою якого було виявлення, збирання і фіксація фольклору в різних областях України – традицій, обрядів, пісень, легенд та інших жанрів народної творчості, переважно усної.

34

23

80 років (1944) від часу заснування сіл Оксамитне та Тополине Болградського району (нині – Болградської міської громади Болградського району).

24

115 років від дня народження **Сергія Григоровича ЧУКЛНА** (1909-1974), вченого, викладача, спеціаліста в галузі холодильної техніки та технології. Професор, перший декан холодильного факультету, засновник і перший завідувач кафедри холодильних приладів Одеського інституту харчової промисловості та холодильної промисловості (нині – Одеська національна академія харчових технологій). Створив навчально-методичний комплекс з курсу холодильних приладів. Народився в Одесі.

25

195 років від часу заснування (1829) Одеської міської публічної бібліотеки, першої в Україні (нині – Одеська національна наукова бібліотека).

У вересні також виповнюється:

40 років від дня відкриття (1984) дитячого садка «Березка» у с. Великобоярка (нині – Ананівської міської громади Подільського району).

ЖОВТЕНЬ

1

125 років тому (1899) в Одесі на Малофонтанській дорозі, 10 (нині Французький бульвар, 36) (будівля за проєктом архітектора Шарля Боша з Реймса) відбулося відкриття та освячення заводу шампанських вин «Товариство виноробства Генріха Редерера в Одесі» (нині – Одеський завод шампанських вин) і випуск першої партії шампанського «Генріх Редерер».

3

180 років від дня народження **Петра Антоновича СПРО** (1844-1893), вченого-фізіолога (учень І. М. Сеченова). З 1871 р. працював в Одеському університеті (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). У 1884 р. став прозектологом фізіології фізіологічної лабораторії при природничому відділенні фізико-математичного факультету. З 1885 р. – ординарний професор фізіології.

85 років від дня народження **Ірини Микитівни ЧЕРКАСЬКОЇ** (1939), заслуженої артистки України (1987). Нагороджена Почесною відзнакою Одеського міського голови «Трудова слава» (2010). Служить в Одеському академічному українському музично-драматичному театрі ім. В. Василька.

80 років від дня народження **Миколи Олександровича ПАЛІЄНКА** (1944-2022), українського поета, заслуженого працівника культури України. Лауреат Всеукраїнської літературної премії імені Макара Посмітного (1997) за поему «Заповідаю долю»; премією «Твої імена, Одесо» (2002) за вірші про Одесу, лауреат літературної премії імені Павла Тичини за збірку вибраних віршів «Щоб Україна пам'ятала волю» (2007). Член Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1976).

6

70 років від дня народження **Тараса Олексійовича ФЕДЮКА** (1954), українського поета. Член Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1980). Працював відповідальним секретарем Одеського обласного комітету захисту миру, в Одеському літературному музеї. Президент Асоціації українських письменників (2000). Засновник поетичної серії «Зона Овідія» (2003). Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка за книгу віршів «Обличчя пустелі» (2007). Автор віршованих збірок. Народився в м. Ананьїв (нині – Ананьївської міської громади Подільського району).

7

175 років від дня народження **Севастьяна Мойсейовича ТАНАТАРА** (1849-1917), хіміка-неорганіка, професора Одеського університету (з 1896 р.) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Засновник школи неорганічної хімії на медичному факультеті цього університету. Відкрив сполуки перекису водню з вуглекислим натрієм (1899), сірчанокислим натрієм (1901) та іншими солями, а також з органічними речовинами, зокрема із сечовиною (1908), які тепер широко застосовуються в техніці та медицині. Народився в Одесі.

10

65 років тому (1959) відбулося відкриття Будинку культури у с. Пасицели Ананьївського району (нині – Ананьївської міської громади Подільського району).

14

80 років від дня заснування (1944) Дунайського державного пароплавства (нині – Приватне акціонерне товариство «Українське Дунайське пароплавство»).

15

85 років від дня народження **Костянтина Григоровича ПИВОВАРОВА** (1939), українського режисера-постановника заслуженого діяча мистецтв України. Служить в Одеському академічному українському музично-драматичному театрі ім. В. Василька (з 1986 р.). В 1986-1988 рр. очолював театр як головний режисер.

17

220 років від дня народження **Миколи Івановича НАДСЖДІНА** (1804-1856), критика, естетика, історика, етнографа, філософа. В одеський період життя редагував та склав «Одесские альманахи» на 1839 та 1840 рр. В «Одесский альманах на 1840 год» М. І. Надєждін розмістив і свою статтю «Литературная летопись Одессы».

18

160 років від дня народження **Сергія Павловича ШЕЛУХІНА** (1864-1938), українського правознавця, історика, державного та політичного діяча, професора (1924). 15 років служив членом Одеського окружного суду, потім – Генеральним суддею, і нарешті – сенатором з цивільного департаменту (1902-1917). Був одним зі співзасновників одеської «Просвіти» (1905). Був обраний дійсним членом Одеського юридичного товариства, Одеського археологічного товариства, членом історико-філологічного товариства при Одеському університеті (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Брав активну участь у подіях, які відбувалися в Одесі під час Української революції (1917-1921).

22

80 років тому (1944) розпочала роботу районна бібліотека м. Рені (нині – Ренійської міської громади Ізмаїльського району).

23

70 років від дня народження **Галини Анатоліївни КОБЗАР-СЛОБОДЮК** (1954), заслуженої артистки України. Лауреат Першого Всеукраїнського конкурсу читців, присвяченого 125-річчю від дня народження Лесі Українки (Гран-прі, 1995). Служить в Одеському академічному українському музично-драматичному театрі ім. В. Василька (з 1978 р.).

85 років від дня народження **Володимира Дмитровича ТАРАНЕНКА** (1939-1999), біолога-фізіолога, доктора біологічних наук (1986), професора (1986). Був завідувачем кафедри фізіології людини та тварин Одеського державного університету (з 1978 р.) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), деканом біологічного факультету цього університету (з 1987 р.). Автор понад 150 наукових праць, присвячених функціональній організації міжнейронної взаємодії в корі головного мозку, автор декількох винаходів та раціоналізаторських пропозицій. Народився в Іванівському районі (нині – Березівський) Одеської області.

У жовтні також виповнюється:

- **85** років тому (1939) сформовано Одеський військовий округ (ОдВО). З 2013 р. – Оперативне командування «Південь».
- **35** років тому (1989) заснований краєзнавчий музей у с. Оріхівка (нині – Кубейської сільської громади Болградського району).

ЛИСТОПАД

2

165 років від дня народження **Василя Єгоровича ТАЇРОВА** (1859-1938), вченого, професора. Доктор сільськогосподарських наук, винороб і благодійник, засновник першого науково-дослідного закладу з виноградарства та виноробства (нині – Національний науковий центр «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова» Національної академії аграрних наук України, смт Таїрове, Таїровської селищної ради Одеського району Одеської області, Україна), започаткував вітчизняну наукову школу виноградарства і виноробства.

5

90 років від дня народження **Кіри Георгіївни МУРАТОВОЇ** (1934-2018), українського кінорежисера, народної артистки України (1990), академіка Національної академії мистецтв України. Режисер Одеської кіностудії художніх фільмів (з 1961 р.). Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (1993); Національної премії «Арсенал» (1997); «Головної премії мистецтв» (Берлін, Німеччина – 1999); «Свобода» (Американський фонд кіно, США – 2000); Державної премії імені Олександра Довженка (2002); призив МКФ «Срібний Ведмідь» (Берлін, Німеччина – 1990), «Леопард» (Локарно, Швейцарія – 1994), ФПРЕССИ (Міжнародна федерація кінопреси, 2009), «Ніка» (1990, 1994 – у двох номінаціях, 2013), «Кінотавр» (1994, 1997), «Тріумф» (1995), «Білий слон» (2014) та ін. Почесний громадянин м. Одеси (2017).

6

125 років тому (1899) відкритий Міський музей витончених мистецтв (нині – Одеський національний художній музей).

7

90 років від дня народження **Григорія Дем'яновича ЗЛЕНКА** (1934-2015), українського письменника, літературознавця, бібліографа, краєзнавця. Заслужений діяч мистецтв України (1996). Був членом Міжнародної асоціації українців. Нагороджений премією ім. П. Тичини (1991) за книги «З полону літ» та «**Берег Пушкина**»; премією «Люди дела» (1997) за багаторічну діяльність в газеті «Вечерняя Одесса»; премією ім. К. Паустовського (2002) за нариси про К. Паустовського; премією ім. І. Рядченка за книгу віршів «Пізня лірика»; премією журналу «Кур'єр Кривбасу» (2003) за нариси «Шевченкознавчі розвідки»; премією журналу «Україна» (1960) за нарис «**Тиждень над Россю**». Протягом чотирьох десятиліть (з 1972 р.) очолював редакційно-видавничий (з 2006-го – редакційний) відділ Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького (нині – Одеська національна наукова бібліотека). Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1983).

65 років від дня народження **Галини Петрівни ПОЛЩУК** (1959), педагога, поетеси. Нагороджена орденом жіночої спілки України «Козацька Берегиня» за значні особисті заслуги у розвитку українського козацтва (2008). Живе й працює в с. Калинівка (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району). Автор Гімну села с. Калинівка.

8

120 років від дня народження **Якова Парфентійовича СІКОРСЬКОГО** (1904-1980), прозаїка, вчителя. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1959).

90 років від дня народження **Володимира Михайловича НАУМЦЕВА** (1934-2011), українського актора театру та кіно, сценариста, режисера, педагога. Заслужений артист України. Провідний актор Одеського драматичного театру (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр). Служив в Одеському театрі юного глядача ім. Ю. Олеші (1986-2011) (актор, художній керівник, головний режисер театру).

11

105 років від дня народження **Юхима Йосиповича БЕРЕЗІНА** (1919-2004), артиста естради розмовного жанру (сценічний псевдонім – Штепсель). Народний артист України (1961). Автор та головний режисер української республіканської естради. Народився в Одесі.

120 років від дня народження **Катерини Олександрівни ОСМЯЛОВСЬКОЇ** (1904-2004), української актриси театру та кіно. Народна артистка України (1951). Акторка Одеського державного драматичного театру (1926-1929) (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр імені В. Василька).

195 років від дня народження **Антон Григоровича РУБІНШТЕЙНА** (1829-1894), піаніста, композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча. Вперше гастролював в Одесі у червні 1850 р. З того часу неодноразово відвідував Одесу протягом майже чотирьох із половиною десятиліть. Це були і приватні приїзди для зустрічей із рідними та близькими (в Одесі жили його мати, брат та сестра), і концертні виступи. Багато уваги приділяв організації музичного життя Одеси. 1883 року провів в Одесі нараду музичної громадськості, поставивши питання про організацію тут спеціалізованого навчання музики.

165 років від дня народження **Михайла Дмитровича СИДОРЕНКА** (1859-1927), геолога, мінералога, петрографа, професора. Був завідувачем кабінету мінералогії і геології (з 1890 р.) при Одеському університеті (нині – Петрографо-мінералогічний музей Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, один з найдавніших музеїв Одеси) протягом 27 років. Екстраординарний професор кристалографії і мінералогії (з 1906 р.), був деканом фізико-математичного факультету цього університету (1913). Досліджував мінералогічний склад осадових покладів одеського Пересипу, лесів та глин з околиць Одеси та взагалі Південної України, Першим описав мінерал гідротроїліт з лиманних грязей. Народився в Одесі.

105 років від дня народження **Івана Михайловича ДУЗЯ** (1919-1994), українського прозаїка, публіциста, журналіста, літературознавця, критика. Доктор філологічних наук (1967), професор (1968). Був деканом філологічного факультету (1957-1964, 1970-1981), завідувачем кафедри української літератури (1972-1988) Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Заслужений працівник культури України (2001). Був нагороджений Всеукраїнською премією ім. Степана Олійника (1990) за книги «Степан Олійник» та «Смішного слова чародій». Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1962).

85 років від дня народження **Юрія Миколайовича МИХАЙЛИКА** (1939), поета, прозаїка, журналіста. Закінчив філологічний факультет Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1961) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Працював у місцевих газетах. Очоловав літературну студію при Палаці студентів (1964-1975). Переклав поезії з грузинської, молдовської, угорської, французької мов. Автор 12 книг віршів та 5 книг прози. Здійснив інсценізацію «Повісті про санаторну зону» М. Хвильового (поставлена в театрах Києва та Одеси. Член Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1975).

115 років тому (1909) було закрито одеську «Просвіту», одну з перших на Україні.

160 років від дня народження **Миколи Олександровича ЩОГОЛЕВА** (1864-1938), українського лікаря, хірурга. Професор кафедри хірургічної патології медичного факультету в Одеському університеті (1908) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), очолював лабораторію хірургічної патології та терапії (1908). Стояв біля витоків створення кафедри госпітальної хірургії на базі Старої міської лікарні (нині – міська інфекційна клінічна лікарня). Керував клінікою госпітальної хірургії протягом 20 років. Читав лекції з військово-польової хірургії. Автор 27 публікацій, присвячених хірургічному лікуванню легенів, плеври, зобу, а також антисептичним властивостям деяких хімічних препаратів та розвитку курортного лікування в Одесі.

ГРУДЕНЬ

1

100 років тому (1924) розпочала свою роботу Ісаївська сільськогосподарська школа Миколаївського району (нині – Андрієво-Іванівська сільська громада Березівського району). В 1930 р. реорганізована в агрономічний технікум, в 1931 р. перетворений в зооветеринарний. В 1985 р. приєднаний до Петрівського державного аграрного технікуму Лиманського району (нині – с. Курісове Курісовської сільської громади Березівського району). З грудня 2021 р. – Тилігульський аграрний фаховий коледж – один з найстаріших сільськогосподарських навчальних закладів України.

2

145 років від дня відкриття (**1879**) першого Одеського стаціонарного цирку коштом **Альберта Саламонського**. Найстаріший у світі цирк розташовувався в спеціально побудованому будинку по вулиці Коблівській, 37, де і відбулася перша вистава циркової трупи з Варшави. Будівля цирку проіснувала 10 років (у 1889 р. будівлю було розібрано).

* * *

100 років від дня народження **Володимира Михайловича ГРІДІНА** (1924-2006), журналіста, письменника. Активний член ГО «Одеський меморіал» (з моменту створення). Ініціатор та редактор енциклопедії «Одессика», яка друкувалася на шпальтах газети «Одесский вестник» (1995-1998). Засуджений (1959). Реабілітований (1989). Автор книжок «Прощай, мой табор. Книга о Петре Лещенко», «Он пел, любил и страдал», а також численних публікацій в місцевій пресі. Народився в Одесі.

6

205 років від дня народження **Якова Петровича ПОЛОНСЬКОГО** (1819-1898), літератора, поета. Жив в Одесі в 1844-1846 рр. Прославив Одесу в автобіографічному романі «Дешевый город» («Дешеве місто») (**1879 р.** – (**145 років тому**)), основою якого стали враження одеського життя поета.

19

105 років від дня народження **Миколи Кириловича МАЙОРОВА** (1919-1993), українського поета, письменника-гумориста. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (з 1955 р.).

20

135 років від дня народження **Лідії Володимирівни МАЦІЄВСЬКОЇ (МОРЕНЕЦЬ)** (1889-1955), театральної актриси, народної артистки **України** (1947). У 1925 р. брала участь в створенні Держдрами – першого в Одесі стаціонарного держаного українського театру (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр імені В. Василька), якому віддала 30 років своєї творчої діяльності. Заслужений діяч мистецтв України (1935). Засновниця Одеського Дому актора (Буніна, 15). Перший голова Одеського відділення Українського театрального товариства. У 1935-1952 роках викладала художнє слово в Одеському театрально-художньому училищі (нині – Одеський театрально-художній фаховий коледж).

95 років від дня народження **Ідалії Валеріївни ІВАНОВОЇ** (1929), актриси. Заслужена артистка України (1966). Солістка Одеського академічного театру музичної комедії імені Михайла Водяного (з 1953 р.).

23

105 років від дня народження **Миколи Івановича СЕРДЮКОВА** (1919-1998), прозаїка. Працював в одеському видавництві «Маяк» завідувачем редакції. Був членом Одеської обласної організації Національної спілки письменників України (1983).

100 років від дня народження **Михайла Григоровича ВОДЯНОГО** (1924-1988), українського актора оперети, театрального режисера, актора кіно. Перший в історії жанру отримав високе звання народного артиста (1976). З 1954 р. служив в Одеському театрі музичної комедії (нині – Одеський академічний театр музичної комедії імені Михайла Водяного). У 1979-1983 роках був художнім керівником, у 1983-1987 роках – директором театру, якому у 1995 р. присвоєно його ім'я.

95 років від дня народження **Володимира Микитовича ШЕВЧЕНКА** (1929-1987), українського режисера-документаліста, кінооператора. Заслужений діяч мистецтв України (1976). Лауреат Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1978), Державної премії (1988) (посмертно). Поставив художні фільми: «Поїзд особливого призначення», «Контрудар», документальні фільми: «Битва за Київ», «Чорнобиль, хроніка важких тижнів». Народився в м. Балта (нині – Балтської міської громади Подільського району).

28

85 років від дня народження **Володимира Володимировича ТУМАНОВА** (1939-2014), театрального режисера, заслуженого діяча мистецтв України. У 1980-1986 рр. – головний режисер Одеського театру юного глядача (нині – Одеський театр юного глядача імені Ю. Олеші). Співпрацював (з 1976 р.) з Одеським академічним українським музично-драматичним театром ім. В. Василька, на сцені якого поставив близько 30 вистав, які є наявними в репертуарі театру. Народився в Одесі.

У 2024 РОЦІ ВИПОВНЮЄТЬСЯ:

- **280** років від дня народження **Антіна Андрійовича ГОЛОВАТОГО** (1744-1797), кошового отамана Чорноморського козацтва. Йому встановлений пам'ятник в Одесі у Старобазарному сквері.
- **270** років від дня народження **Івана Петровича МАРТОСА** (1754-1835), видатного скульптора-монументаліста. Автор пам'ятника герцогу де Рішельє (бронза, 1823-1828) (пам'ятник Дюку де Рішельє) в Одесі.
- **260** років від дня народження **Олександра Федоровича ПАНАГОДЗОРА-НІКОВУЛА** (1764-1848), археолога-перекладача, патріарха археології і дослідництва старожитностей в Одесі.
- **255** років від дня народження **Фелікса Михайловича ДЕ-РИБАСА** (1769-1845), бойового офіцера, дипломата, мецената, молодшого брата засновника Одеси Йосифа де Рибаса. Зробив великий особистий внесок у розвиток Одеси; брав участь у ліквідації епідемії чуми (1812); в 1806 р. подарував Одесі власний сад – Міський по вулиці Дерibasівській.
- **250** років від дня народження **Іллі Сергійовича НОВІКОВА** (1774-1842), промисловця, купця I гільдії. У 1833-1836 рр. був міським головою. Ініціатор, підрядник будівництва моста на вул. Поштовій (Жуковського) через Карантинну балку. З 1822 р. – активний діяч Комітету піклування незаможних.
- **235** років від дня народження **Івана Олексійовича СТЕМПКОВСЬКОГО** (1789-1832), археолога, дослідника античних пам'яток Північного Причорномор'я. Один з ініціаторів заснування музею Одеського товариства історії та старожитностей (нині – Одеський археологічний музей).
- **220** років від дня народження **Михайла Дмитровича ТОЛСТОГО** (1804-1891), графа, громадського діяча, підприємця, гласного Одеської міської думи. Був президентом Товариства сільського господарства, головою ради мирових суддів, головою комітету з влаштування водостоків та бруківок центральних вулиць в Одесі.
- **185** років від дня народження **Інокентія Іустиновича ПАТЛАЄВСЬКОГО** (1839-1883), українського правознавця, фінансиста, публіциста, видатного представника одеської школи права. Доцент (1865), професор (1971) кафедри фінансового права, декан юридичного факультету (1881-1882) Одеського університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Виконував обов'язки директора Одеського комерційного училища (з 1882 р.). Був секретарем одеського Комітету торгівлі та мануфактур. Досліджував проблеми державного та фінансового права.

- **175** років від дня народження **Сергія Юлійовича ВІТТЕ** (1849-1915), державного діяча. Закінчив фізико-математичний факультет Одеського університету (1870) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Почесний громадянин Одеси. Сприяв розвитку транспорту, промисловості, банківської справи, торгівлі в Україні, зокрема розвитку хлібної торгівлі в Одесі.
- **145** років від дня народження **Ігнатія Горацисвича ШИЛЛЕРА** (1879-1971), мікробіолога. Асистент І. І. Мечникова у Пастерівській лабораторії в Парижі (1910-1915). Відкрив «насилницький антагонізм бактерій» і виділив лізини – практично перші антибіотики. Народився в Одесі.
- **140** років від дня народження **Миколи Степановича ЦОНЄВА** (1884-1948), українського вченого хіміка-органіка, професора (1935, підтверджено у 1946 р.). Закінчив фізико-математичний факультет природничого відділення Одеського університету (1907) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Професор, завідувач кафедри загальної хімії, декан хімічного факультету Одеського державного університету (1942-1948) (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Відмінник народної освіти (1945). Значна частина робіт присвячена хімії жирів. У напрямку прикладної хімії вивчав адсорбційні та каталітичні властивості одеських сіро-зелених глин.
- **120** років від дня народження **Миколи Корнійовича ЧУКОВСЬКОГО** (1904-1965), сина К. І. Чуковського. В Одесі дебютував як журналіст. Автор романів, повістей, перекладач Р. Стівенсона, М. Твена, Дж. Лондона та ін. За його творами «Морской охотник» та «Балтийское небо» зняті художні фільми. Народився в Одесі.
- **120** років від дня народження **Пахома Михайловича МАКАРЕНКА** (1904-1983), державного та господарчого діяча, капітану 1-го рангу. Був начальником Одеського морського порту в роки Другої світової війни (з 1939 р.), першим начальником порту ІМТП (нині – Чорноморський морський торговельний порт) (1961-1962). Народився в Одесі.
- **110** років від дня народження **Льва Борисовича РОЗОВСЬКОГО** (1914-1978), інженера-геолога, доктора геолого-мінералогічних наук, професора (1964). Працював в Одеському державному університеті (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) з 1946 р. В стінах університету заснував Проблемну науково-дослідну лабораторію інженерної геології узбережжя моря, водосховищ і гірських схилів (1959) та кафедру інженерної геології і гідрогеології (1972), яку й очолював. Автор понад 100 наукових праць. Під його керівництвом були розгорнуті масштабні дослідження з проблем перероблення берегів водосховищ, інженерно-геологічного моделювання та морської інженерної геології.

У 2024 РОЦІ ВІДЗНАЧАЄТЬСЯ:

- **415** років (1609) походу запорізьких козаків на турецькі фортеці Ізмаїл, (нині – Ізмаїльська міська громада Ізмаїльського району), Кілія (нині – Кілійська міська громада Ізмаїльського району), Аккерман (нині м. Білгород-Дністровський Білгород-Дністровської міської громади Білгород-Дністровського району).
- **270** років від часу заснування (1754) м. Кодима (нині – Кодимська міська громада Подільського району).
- **265** років від часу заснування (1759) с. Оленівки (нині – Балтської міської громади Подільського району).
- **230** років тому (1794) відкрита перша грецька школа за фінансової підтримки сім'ї **Григорія Григоровича Маразлі**.
- **220** років від часу заснування (1804) в Одесі транзиту між Сходом Заходом. Створено склади, в яких дозволялося безмитно утримувати всі ввезені морем товари. товари.
- **210** років від часу заснування (1814) с. Барта (в 1947 р. перейменовано в с. Плавні) (нині – Ренійської міської громади Ізмаїльського району).
- **210** років від часу заснування (1814) товариства «Філікі Етерія» в Одесі, грецьку національну таємну організацію, яка стала штабом підготовки повстання грецького народу проти турецького ярма.
- **210** років тому (1814) видана перша книга в Одесі – «Начертаніє правилъ воспитанія въ обоихъ Одесскихъ благородныхъ институтахъ» абата Ніколя.
- **210** років тому було засновано (1814) «Грецьке комерційне училище греків в Одесі».
- **210** років тому заснований (1814) грецький театр в Одесі.
- **210** років від часу заснування (1814) першої міської друкарні.
- **205** років тому (1819) вченим-ботаніком **Карлом Десметом** закладено перший Ботанічний сад в Одесі.
- **205** років тому (1819) відкрито Одеську контору Державного комерційного банку в будівлі, яку було для цього споруджено на розі вулиць Поштової (вул. Жуковського) та Польської за проектом архітектора В. Мааса та інженера Н. Лішина.
- **205** років тому (1819) розпочалась діяльність торгового дому Родоканакі.

- **200** років від часу заснування (1824) сіл Білгород-Дністровського району: Карналіївка (нині – Старокозацької сільської громади), Миколаївка (нині – Сергіївської селищної громади), Монаші (нині – Маразліївської сільської громади), Петрівка (нині – Старокозацької сільської громади), Чистоводне (Суюндук) (нині – Старокозацької сільської громади).
- **200** років від часу заснування (1824) с. Великомар'янівка (Бенкердорф) (нині – Маразліївської сільської громади Білгород-Дністровського району).
- **200** років від часу заснування (1824) с. Розкішне (нині – Мологівської сільської громади Білгород-Дністровського району).
- **200** років тому (1824) закладена Стара кірха (Лютеранська церква св. Павла) в кінці вулиці Дворянської.
- **195** років від часу заснування (1829) с. Нові Трояни (нині – Городненської сільської громади Болградського району).
- **195** років тому (1829) засновано Одеське жіноче благодійне товариство під патронатом графині **Єлизавети Ксаверіївни Воронцової**.
- **190** років від часу заснування (1834) годинникової майстерні Вейса.
- **190** років тому (1834) в Одесі видана перша книга українською мовою – віршована повість «Маруся» **Григорія Квітки-Основ'яненка**.
- **180** років тому (1844) в Одесі вперше почав функціонувати омнібус – багатомісна кінна карета.
- **180** років тому (1844) розпочалося видання «Записок Одеського товариства історії і старожитностей», яке продовжувалося до 1919 року.
- **175** років тому (1849) створено Товариство одеських лікарів.
- **170** років тому (1854) створено «Одесское болгарское настоятельство» – організація болгарських емігрантів в Одесі (1854-1917).
- **165** років тому (1859) одесит **Йосип-Карл Мигурський** видав перший в Одесі підручник з практичної фотографії «Практичний підручник з фотографії та новітніх удосконалень і застосувань».
- **160** років тому (1864) в Одесі заснована приватна гімназія пані **К. М. Гауеншильд** (нині – Одеська спеціалізована школа № 50 I-III ступенів з поглибленим вивченням іноземних мов).
- **155** років тому (1869) з'явилося в продажу перше краєзнавче видання «Одесская старина».

- **155 років тому** (1869) при млині Бродського в Одесі з'явилася перша парова механічна пральня.
- **155 років тому** (1869) в Одесі було закінчено спорудження Успенської церкви (нині – Свято-Успенський собор) на вулиці Преображенська.
- **155 років тому** (**1869**) вперше надійшли до продажу: велосипеди (що називалися самокатами й вперше були привезені до міста в 1868 році), керосин (американський петролеум) і «**Кіндер** суп Нестле».
- **150 років тому** (1874) в Одесі споруджені перші фонтани: на Тираспольському майдані, в Пале-Роялі, на Катерининській вулиці.
- **150 років тому** (1874) вийшла книга «Одесские катакомбы. Записки полицейского агента», автором якої є **Валеріан Михайлович Антонов** (літературний псевдонім Правдін).
- **150 років тому** (**1874**) заснований готель «Центральний» на вулиці Преображенська, 40.
- **150 років тому** (1874) засновані нафтопереробні заводи в Одесі: завод Бален де Балю по вулиці **Різдвяній** (нині – вулиця Церковна) та завод М. Е. Вейнштейна по вулиці Колоністській (нині – вулиця Колонічна).
- **150 років тому** (1874) на вулиці Дерibasівська з'явився перший газетно-журнальний лоток.
- **150 років тому** (1874) перша (дерев'яна) афішна тумба встановлена на бульварі проти Біржі.
- **150 років тому** (1874) збудовано приватний будинок Великанова на вулиці Грецька (колишній хлібний магазин Рафаловича), що перебудований (1875), в приміщенні якого був розташований Одеський драматичний театр (нині – Одеський обласний академічний драматичний театр).
- **140 років тому** (1884) було здійснено першу спробу масштабного електричного освітлення на сільськогосподарській виставці, що проходила в Одесі.
- **130 років тому** (1894) побудовані Тюремний комплекс на Люстдорфській дорозі як копія **Чиказької** тюрми (архітектори А. Й. Томишко, Л. Л. Влодек) та будівля одеського відділення технічного товариства (архітектори О. Й. Бернардацци, О. Ф. Мейснер).
- **130 років тому** (1894) було створено Товариство любителів есперанто (засновник – **Людвіг Лазар Заменгоф**, секретар – **Володимир Олександрович Гернет**).

- **125** років тому (1899) було побудовано будівлю «Пасаж» (архітектор Л. Влодек, екстер'єри та інтер'єри виконані скульпторами Т. Л. Фішелем та С. І. Мільманом).
- **120** років тому (1904) до 50-річчя нападу англо-французької ескадри на бульварі встановлена пушка з пароплава-фрегата «Тигр».
- **120** років тому (1904) на вулиці Дерибасівській, на першій в Одесі з'явилося освітлення.
- **120** років тому (1904) в Одесі появилися перші **пожежні** машини.
- **120** років тому (1904) **Фердинанд Цорн** відкрив в Одесі перший магазин по продажу автомобілів.
- **115** років тому (1909) було засновано **Психоаналітичне товариство** М. Л. Вульфом, перше в історії міста та позитивну діяльність якого зазначив З. Фрейд.
- **115** років тому (1909) в Одесі восени перебував український письменник **Іван Якович Франко**.
- **115** років тому (1909) група акторів та журналістів відкрила перший сатиричний театр – артистичне кабаре «Би-Ба-Бо» (головою театру став **Олексій Григорович Алексєєв**).
- **110** років тому (1914) був зареєстрований устав Одеського товариства збирачів поштових марок Європи та Америки.
- **105** років тому (1919) в Одесі вийшла друком збірка поезій «Червоний вінок» П. Г. Тичини. У передмові до збірки Павла Тичину названо геніальним поетом, який популяризував українську мову та літературу.
- **105** років тому (1919) засновано Одеське артилерійське училище (Військовий інститут Одеського національного політехнічного університету), (нині – Військова академія м. Одеси (з 2011 р.).
- **105** років тому (1919) наказом наркома з воєнних та морських справ України в Одесі засновано Гідрографічне управління Чорного і Азовського морів.
- **100** років тому (1924) засновано Український дитячий центр «Молода гвардія» (нині – Український дитячий центр) на місці колишнього помістя графа Лузанова, одного з перших в Одесі та Україні дитячих закладів розвитку та відпочинку.
- **100** років тому (1924) в Одесі відкрився кінотехнікум з екранним (акторським) та операторським відділеннями. На правах вишу. Перший в Україні кінематографічний заклад. Одеса набула ще одного гучного звання – «першої столиці нового українського кіномистецтва».

- **100** років тому (1924) засноване с. Калинівка (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району).
- **100** років тому (1924) засновані села Верхній Куяльник і Нижній Куяльник (нині – Іванівської селищної громади Березівського району).
- **100** років тому (1924) засноване с. Березань (нині – Вигодянської сільської громади Одеського району).
- **100** років від часу заснування (1924) с. Крутоярівка (нині – Мологівської сільської громади Білгород-Дністровського району).
- **95** років тому (1929) було засновано Одеську військово-авіаційну школу пілотів, яка отримала порядковий номер 8, потім школі було присвоєно ім'я Поліни Осипенко.
- **95** років тому (1929) за проектом професора **Д. І. Рабиновича** в Одесі була споруджена та успішно експлуатувалася сміттєспалювальна станція, перша в Україні.
- **95** років тому (1929) створено Одеський онкодиспансер на базі єврейської лікарні.
- **95** років тому (1929) заснований 1-й колгосп – спільна артіль «Перемога» у с. Білка (нині – Іванівської селищної громади Березівського району).
- **90** років тому (1934) збудований Благоевський сільський Будинок культури в с. Благоеве (з 19 травня 2016 року с. Великий Буялик, нині – Великобуялицької сільської громади Березівського району).
- **90** років тому (1934) почала працювати наукова рибгосподарська станція в м. Одеса.
- **85** років тому (1939) була заснована Одеська балетна школа (нині – Комунальний заклад «Мистецька хореографічна школа м. Одеси»).
- **85** років тому (1939) збудована і розпочала роботу Буялицька нафтобаза в смт Петрівка (нині – Великобуялицька сільська громада Березівського району).
- **85** років тому (1939) організовані і розпочали роботу бібліотеки в селах Баранове і Сухомлинове (нині – Іванівської селищної громади Березівського району).
- **85** років тому (1939) створено Коноплянську сільську раду (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району).
- **80** років з дня визволення (1944) с. Каракурт (нині – Василівської сільської громади Болградського району) від нацистських окупантів.

- **80** років тому (1944) відкрив двері Ренійський районний будинок культури м. Рені (нині – Ренійської міської громади Ізмаїльського району).
- **80** років тому (1944) відкрита вечерня школа в с. Нові Трояни (нині – Городненської сільської громади Болградського району).
- **80** років тому (1944) відкрита лікарня в с. Городне (нині – Городненської сільської громади Болградського району).
- **80** років тому (1944) відкрита лікарня в с. Криничне (нині – Криничненської сільської громади Болградського району).
- **80** років тому (1944) відкрита метеостанція в м. Болград (нині – Болградської міської громади Болградського району).
- **80** років тому (1944) відкрита сільська бібліотека в с. Кубей (нині – Кубейської сільської громади Болградського району).
- **80** років тому (1944) засновано Одеський морський будівельний технікум, з 1952 р. – Одеське морехідне училище технічного флоту, з 1994 р. – Одеський морехідний коледж технічного флоту, з 2003 р. – у складі Одеської національної морської академії (нині – Національний університет «Одеська морська академія»).
- **80** років тому (1944) створено Дмитрівську сільську раду (нині – Городненської сільської громади Болградського району).
- **80** років тому (1944) створено районний дитячий будинок (з 2011 – будинок дитячої та юнацької творчості) смт Іванівка (нині – Іванівська селищної громади Березівського району).
- **75** років тому (1949) заснована машинно-тракторна станція у с. Голиця (нині – Василівської сільської громади Болградського району).
- **75** років тому (1949) розпочала працювати бібліотека в с. Знам'янка (нині – Знам'янська сільська громада Березівського району).
- **75** років тому (1949) у с. Романівка (нині – Ананьївської міської громади Подільського району) збудоване перше клубне приміщення, в якому розташувалася бібліотека.
- **70** років тому (1954) в Одесі почав працювати та відкрився виставою «Вольный ветер» державний театр музичної комедії, який був заснований в 1947 р. у Львові (нині – Одеський академічний театр музичної комедії імені Михайла Водяного).
- **70** років тому (1954) засновано Одеське морехідне училище рибної промисловості (нині – Одеський морехідний фаховий коледж морського та рибпромислового флоту імені Олексія Соляника – заклад вищої освіти).

- **70** років тому (1954) розпочали працювати Михайлопільський сільський клуб та бібліотека с. Михайлопіль (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району).
- **65** років тому (1959) відкрито винзавод с. Городне (нині – Городненської сільської громади Болградського району).
- **65** років тому (1959) заснована музична школа в м. Болград (нині – Болградської міської громади Болградського району).
- **65** років тому (1959) засноване Одеське археологічне товариство.
- **65** років тому (1959) збудований і розпочав роботу Калинівський сільський клуб (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району).
- **65** років тому (1959) розпочала роботу Калинівська сільська бібліотека (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району).
- **65** років тому (1959) розпочато електрифікацію с. Голиця (нині – Василівської сільської громади Болградського району).
- **65** років тому (1959) розпочала роботу Прохорівська бібліотека, с. Прохорове (нині – Іванівської селищної громади Березівського району).
- **65** років тому (1959) в Ананьєві (нині – Ананьївської міської громади Подільського району) відкрито Ананьївську філію Котовської дитячої музичної школи, з 1960 р. школа набуває статусу Ананьївської музичної школи.
- **60** років від дня відкриття (1964) нового автовокзалу в м. Одеса.
- **60** років тому (1964) відкрита дитяча бібліотека с. Кубей (нині – Кубейської сільської громади Болградського району).
- **60** років тому (1964) відкрита Біляївська дитяча музична школа (нині – Біляївська міської громади Одеського району).
- **60** років тому (1964) була створена Алея Слави до 20-річчя визволення Одеси від нацистських окупантів.
- **55** років тому (1969) відкрили нову школу в с. Байтали (нині – Ананьївської міської громади Подільського району).
- **55** років тому (1969) відкрито сільський Будинок культури с. Плавні (нині – Ренійської міської громади Ізмайльського району).
- **55** років тому (1969) відкрито пішохідний міст (неофіційна назва «Тешин міст»), який з'єднує Приморський бульвар з бульваром Жванецького.

- **55** років тому (1969) встановлений обеліск на кладовищі с. Бузинове на Братській могилі 24 воїнам, загиблих при звільненні села Бузинове від нацистських окупантів (нині – Іванівської селищної громади Березівського району).
- **55** років тому (1969) встановлений обеліск між селами Верхній і Нижній Куяльник на Братській могилі 22 воїнам, загиблих при звільненні сіл Верхній Куяльник та Нижній Куяльник (нині – Іванівської селищної громади Березівського району).
- **55** років тому (1969) розпочала працювати Лізинська бібліотека в с. Лізинка (нині – Красносільської сільської громади Одеського району).
- **55** років тому (1969) розпочала роботу бібліотека № 2 с. Долинське (нині – Ренійської міської громади Ізмайльського району).
- **55** років тому (1969) на кладовищі с. Павлінка створена братська могила воїнам, загиблим у квітні 1944 р. при звільненні села Павлінка (нині – Красносільської сільської громади Одеського району) від нацистських окупантів.
- **50** років тому (1974) встановлений пам'ятник на Братській могилі 73 воїнам, загиблих при звільненні села та пам'ятник 222 воїнам-односельцям, загиблих на фронтах Другої світової війни, в с. Конопляне (нині – Коноплянської сільської громади Березівського району).
- **50** років тому (1974) встановлений пам'ятник-стела 147 воїнам-односельцям, загиблих на фронтах Другої світової війни, в с. Павлінка (нині – Красносільської сільської громади Одеського району).
- **50** років тому (1974) збудовано 2-поверхова будівля терапевтичного і дитячого відділення смт Іванівка (нині – Іванівської селищної громади Березівського району).
- **50** років тому (1974) було засновано м. Южний та розпочато будівництво Одеського припортового заводу.
- **45** років від дня відкриття (1979) килимової фабрики в м. Болград (нині Болградської міської громади Болградського району).
- **45** років тому (1979) м. Біляївку (нині – Біляївської міської громади Одеського району) віднесено до категорії міст районного підпорядкування (з 2016 року дістало статус міста обласного значення).
- **45** років тому (1979) проведено перший фестиваль мистецтв «Біла акація» в м. Одеса.
- **40** років тому (1984) відбулося відкриття Одеського літературного музею.

- **40** років тому (1984) встановлений пам'ятник як знак повітряного бою в часи Другої світової війни – літак на постаменті – в с. Знам'янка (нині – **Знам'янської** сільської громади Березівського району).
- **40** років тому (1984) заснована комік-група «Маски». Художній керівник Георгій Делієв.
- **35** років тому (1989) відкрито історико-краєзнавчий музей. Засновано сільський музей в с. Кубей (нині – Кубейської сільської громади Болградського району).
- **35** років тому (1989) збудований Будинок культури в с. Великий Дальник (нині – Великодальницької сільської громади Одеського району).
- **35** років тому (1989) розпочато газифікацію в с. Виноградівка (нині – Арцизької міської громади Болградського району).
- **30** років тому (1994) відкрито загальноосвітню школу I і III ступенів Біляївського району (з 2003 – середня школа в смт Хлібодарське) (нині – Авангардівської селищної громади Одеського району).
- **30** років тому (1994) збудовано Свято-Успенський храм в с. Маринівка (нині Усатівської сільської громади Одеського району).
- **30** років тому (1994) побудовано Свято-Миколаївський Приморський храм на причалі № 17 Одеського порту (автор проєкту одеський архітектор Володимир Калінін).
- **30** років тому (1994) створено фольклорний ансамбль «Български сърца» в с. Нові Трояни (нині – Городненської сільської громади Болградського району).
- **25** років від часу відкриття (1999) млину у с. Оріхівка (нині – Кубейської сільської громади Болградського району).
- **20** років тому (2004) в Одесі почав видаватися літературно-художній та громадсько-політичний журнал Одеської обласної організації Національної спілки письменників України «Море».
- **20** років тому (2004) встановлений пам'ятник на честь 60-річчя визволення Одещини від нацистських окупантів у с. Владичень (нині – Болградської міської громади Болградського району).
- **15** років від часу відкриття (2009) виноробного заводу «Колоніст» в с. Криничне (нині – Криничненської сільської громади Болградського району).

ПОКАЖЧИК ІМЕН

- Александров Р. (Розенбойм О. Ю.) 34
Аксент'єв Б. М. 28
Алексєєв О. І. 49
Антонов В. М. (псевд. Правдін) 48
Ахматова А. А. 24
- Бабель** І. Е. 26
Бабенко Г. Г. 12
Баллен де Балю [48]
Бандуренко (Бондаренко) Є. Ф. 7
Бассель В. М. 27
Бєвзенко-Зинкіна Н. М. 9
Бєрезін Ю. Й. 39
Бєрнардацці О. Й. [24], [48]
Блєщунов О. В. 31
Богатський О. В. 31
Большаков О. Г. 32
Бондарчук Г. М. 33
Буханенко Д. П. 5
Бош Ш. [35]
- Варнеке** Б. В. 23
Варнеке О. Б. 23
Василько В. [11]
Вєйнштейн М. Е. 48
Вєйс 47
Вєліканов [48]
Вітте С. Ю. 45
Влодек Л. В. 48, 49
Волян, де Ф. П. [22]
Водяний М. Г. 43
Воронцова Є. К. [47]
Вульф М. Л. 49
В'язовський Г. А. 8
- Гайдасенко І. П. 5
Гамалія М. Ф. 10
Гамов Г. А. 12
Гаккенбуш Л. [11]
Гауєншильд 47
Гельдфанд А. [8]
Ген І. І. [29]
Гермет В. О. 48
Глаголін (Гусєв) Б. С. 7
- Глазирін В. 32
Гоголь М. В. 15
Головатий А. А. 44
Голота В. В. 26
Горбенко А. О. 9
Грідін В. М. 42
Гужва С. Ф. 32
- Данченко О. Є. 14
Делієв Г. 54
Де-Рибас Й. М. [32], 33, 44
Де-Рибас Ф. М. 44
Дєркачев В. М. 24
Дєсмет К. 46
Довженко О. П. 33
Домрін В. В. 33
Дузь І. М. 40
- Жванецький** М. М. 12
- Загоровський** О. І. 6
Зайдєнберг Б. І. 21
Зайцев Ю. П. 18
Заменгоф Л. Л. 48
Зленко Г. Д. 39
- Іванова** І. В. 43
- Калінін** В. [54]
Капустін А. Т. 10
Карєв Г. А. 8
Квітка-Оснєв'яненко Г. [47]
Ківалєв С. В. 19
Князик О. 32
Кобзар-Слободюк Г. А. 37
Костанді К. [9], [14]
Коцюбинський М. [6]
Крижановська М. М. 6
Куклова О. Я. 18
Куліш М. [26]
Кюсс М. А. 13
- Лавренко** М. Л. 13
Ладиженський Г. [9], [14]

- Лішин Н. [46]
 Лобода П. Г. 15
 Ломикін К. М. 29
 Лондон Дж. [45]
 Лузанов (граф) [49]
 Ляров М. Л. 12
- Маас В.** [46]
 Майоров М. К. 42
 Макаренко П. М. 45
 Максимов І. С. 28
 Маразлі Г. Г. [46]
 Маркушевський П. Т. 34
 Мартос І. П. 44
 Мацієвська Л. В. 42
 Мейснер О. Ф. [48]
 Менделєєв Д. І. 9
 Мечников І. І. [45]
 Мигурський Й.-К. 47
 Михайлик Ю. М. 41
 Мільман С. І. [49]
 Мовчан-Карпусь Н. М. 24
 Муратова К. Г. 38
- Надсждін М. І.** 37
 Наумцев В. М. 39
 Немировський Е. Я. 7
 Нечерда Б. А. 26
 Нечуй-Левицький І. [6]
 Нєнов І. Г. 6
 Нілус П. О. 9
 Новіков І. С. 44
- Олєша Ю. К.** 11
 Орфєєв С. Д. 20
 Осмяловська К. О. 40
 Островідов В. А. 28
- Палієнко М. О.** 36
 Панагїодор-Нїковул О. Ф. 44
 Патласьський І. І. 44
 Пивоваров К. Г. 37
 Поливанова Г. А. 16
 Полїщук Г. П. 39
 Полонський Я. П. 42
 Пономаренко Є. П. 11
 Посмітний М. О. 9
- Постель О. Б. 19
 Потапенко Г. Й. 7
 Проскуров В. А. 34
- Рабинович Д. І.** [50]
 Ратушинська І. Б. 12
 Рафалович [48]
 Рахманова О. [23]
 Редерер [35]
 Резник Б. Я. 5
 Родоканакі [46]
 Розанов А. Я. 19
 Розовський Л. Б. 45
 Рубінштейн А. Г. 40
 Рубінштейн С. Л. 23
 Рядченко І. І. 8
- Саламонський А.** [42]
 Самойлов В. Я. 13
 Санценбахер В. І. [8]
 Світличний О. О. 13
 Севастьянов В. Д. 23
 Севирина Є. М. 24
 Сердюков М. І. 43
 Сеченов І. М. 28, [35]
 Сидоренко М. Д. 40
 Сїкорський Я. П. 39
 Слєшинський І. В. 26
 Спіро П. А. 35
 Стемковський І. О. 44
 Стівенсон Р. [45]
 Стрельцов Є. Л. 29
 Суховей Л. Н. 22
- Таїров В. Є.** 38
 Танатар С. М. 36
 Тараненко В. Д. 38
 Тарасенко О. А. 34
 Твен М. [45]
 Твердохліб І. Й. 18
 Терещенко М. С. 6
 Тичина П. Г. [49]
 Токарев О. В. 16, 32
 Толстой М. Д. 44
 Томишко А. Й. 48
 Топчїєв О. Г. 27
 Труопянський Ф. А. 20

- Трусов Ю. С. 16
Туманов В. В. 43
Тягно Б. Х. 29
- Усиченко Ю. І. 20, [26]
Усков Л. І. 21
- Ф**айтельберг-Бланк В. Р. 26
Фашенко В. В. 5
Феденьов Р. К. 32
Федюк Т. О. 36
Ферроні (брати) [8]
Філатов В. П. [34]
Фішель Т. Л. [49]
Фішер Й. З. 11
Флоровський А. В. 8
Франко І. Я. [49]
Фрейд З. [49]
- Хаїт В. І. 13
Ханонкін О. А. 25
- Ц**икало А. Л. 10
Цонев М. С. 45
Цорн Ф.-А. 14, 49
- Ч**арнецький В. А. 27
Черкаська І. М. 36
Черкашенко І. М. 21
Черненко Ф. [27]
Чуклін С. Г. 35
Чуковський М. К. 45
- Ш**атуновський С. Й. 14
Швебе Г. І. 22
Шевченко В. М. 43
Шелухін С. П. 37
Шестериков П. С. 33
Шиллер І. Г. 45
Шовкуненко О. О. 14
Шолар М. Д. 27
Шолом-Алейхем (Шолом Нохумович Рабинович) 11
Штерн Е.Р. 25
- Щ**ербина К. М. 25
Щіпківський Г. П. 20
Щоголев М. О. 41
- Я**ковець В. В. 6
Ярмульський А. Г. 31

ЗМІСТ

СІЧЕНЬ.....	5
ЛЮТИЙ.....	8
БЕРЕЗЕНЬ.....	11
КВІТЕНЬ.....	15
ТРАВЕНЬ.....	19
ЧЕРВЕНЬ.....	22
ЛИПЕНЬ.....	25
СЕРПЕНЬ.....	28
ВЕРЕСЕНЬ.....	32
ЖОВТЕНЬ.....	35
ЛИСТОПАД.....	38
ГРУДЕНЬ.....	41
У 2024 РОЦІ ВИПОВНЮЄТЬСЯ:.....	44
У 2024 РОЦІ ВІДЗНАЧАЄТЬСЯ:.....	46
ПОКАЖЧИК ІМЕН.....	55

2024

Січень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Лютий

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Березень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Квітень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Травень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Червень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Липень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Серпень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Вересень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Жовтень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Листопад

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Грудень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

